

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inserati do 80 petič vrst @ Din 2, do 100 vrst @ Din 2.50, od 100 do 300 vrst @ Din 3, večji inserati petič vrst @ Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENI GRADEC, Slomškov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Diplomatska aktivnost na vrhuncu:

Opomini, demarše in protestne note

V Londonu, Parizu, Berlinu in Varšavi se vodijo živahne diplomatske razprave — Napovedujejo medsebojne note, ki naj razčistijo položaj in ugotove zadržanje posameznih držav — Napetost je trenutno nekoliko popustila

LONDON, 5. julija. r. »Yorkshire-post«, glasilo bivšega zunanjega ministra Edena, doznava, da je dobil angleški odpravnik poslov v Berlinu od londonske vlade nalog, naj izvrši pri nemški vladi formalno demaršo in jo opozori na to, da bo Anglija podprla sleherno akcijo, ki bi jo podzela Poljska za zaščito in obrambo svojih pravic v Gdansk. Ta podpora bo ne samo diplomatskega, nego tudi vojaškega značaja, o čemer naj si bodo v Berlinu na jasnem.

LONDON, 5. julija. r. »Financial Times« poroča, da so se razgovori, ki jih je imel snodi minister lord Halifax z angleškim poslanikom v Berlinu Hendersonom, nanašali na noto, ki jo namerava poslati angleška vlada Nemčiji. O tem je razpravljala lord Halifax tudi s poljskim poslanikom, kateremu je ponovno zagotovil vso podporo Anglije. Poljski poslanik je z letalom odpotoval v Varšavo, da obvesti o tem poljsko vlado. Poljska in nemška nota bosta najbrž istočasno izročeni v Berlinu, da bi se tudi na ta način manifestirala popolna solidarnost.

BERLIN, 5. julija. r. V tukajšnjih političnih krogih se širijo vesti, da namerava nemški kancelar Hitler poslati Angliji in Franciji posebno noto, v kateri namerava obrazložiti stališče Nemčije glede vseh preostalih mednarodnih vprašanj. V uradnih krogih te vesti demantirajo in naglašajo, da ni za tako noto nikakega povoda.

VARŠAVA, 5. julija. r. Po informacijah v dobro obveščenih krogih namerava poljska vlada po svojem poslaniku v Berlinu izvršiti pri nemški vladi demaršo ter bo pri tej priložnosti uradno obrazložila svoje stališče glede nemških vojaških priprav v Gdansk. V zvezi s tem je tudi razgovor nemškega poslanika v Varšavi z državnim podtajnikom zunanjega ministrstva grofom Szembekom. Ta razgovor je izzval v toliko večjo pozornost, ker nemški poslanik že od spomladi sem ni imel s poljskim zunanjim ministrom nikakih stikov. V varšavskih krogih naglašajo, da hoče poljska vlada podrobno pojasniti svoje stališče, da ne bi bili v Berlinu napačno informirani o zadržanju Poljske v primeru kakega puča v Gdansk.

Začasen zastoj

PARIZ, 5. julija. br. V mednarodnih pariških krogih smatrajo, da bo po napetosti zadnjih dni nastal sedaj

Priključitev Gdanska v etapah Poljske informacije o najnovejših načrtih gdanskega senata

Varšava, 5. julija. e. Po mišljenju nekaterih varšavskih političnih krogov je treba sklep senata v Gdanku, da se vsi meščani pozovejo na prisilno delovno službo, tolmačiti kot poizkus ustanovitve nove vojske formacije. Smatrajo, da je rešitev v tem, da se senati v Gdanku prisili, da preklicajo zadnje ukrepe in spoštuje mednarodne pogodbe o Gdanku in njegovo ustavo. Še vedno pričakujejo, da bo poljska vlada poslala senatu v Gdanku noto, v kateri bo zahtevala pojasnila zaradi ukrepov vojaške narave v zadnjem času. Veliko važnost se pa posveča tudi vestem zunanjega tiska, po katerih bo »anšlus« v Gdanku

Bonnet o pomenu francosko-angleškega zaveznitva za mednarodno varnost

Pariz, 5. julija. br. Na banketu na čast angleškega vojnega ministra Hoareja Belishe je imel francoski zunanji minister Bonnet govor, v katerem je naglasil moč francosko-angleške zveze. Prijateljstvo med Anglijo in Francijo, je dejal Bonnet, je bilo obnovljeno z razumom ter ojačano in potrjeno z izkušnjami ter odgovarja čustvom obeh narodov. Dva velika naroda sta se združila v obrambi skupnih interesov ter resnice, ki se zdi obema jasna. To je dejstvo zgodovinskega pomena. Oba imperija zavzemata ogromna ozemlja z ogromnim številom prebivalcev. Nobena

kratek zastoj. Kljub temu pa je potrebna največja pozornost, da ne bi prišlo do kakih presenečenj. V ostalem pa imajo v Parizu informacije, po katerih Hitler ne namerava sprožiti gdanskega problema prej, predno ne pride kje drugod v Evropi do kakih novih zapletljajev, ki bi osredotočili nase pozornost vseh. Sedanja kriza je bila po sodbi pariških krogov inscenirana zgolj za to, da bi preizkusili reakcijo Pariza in Londona.

Vojaške priprave se nadaljujejo

RIM, 5. julija. br. Po poročilih iz Kovna, ki jih objavljajo vsi italijanski listi, se izvajajo na Poljskem velike vojaške priprave. Poljska vlada je izdala vse potrebne ukrepe, da se čimprej pospravi žetev, zlasti v obmejnih pokrajinah. V Gdinjo neprestano prihajajo velike angleške in francoske ladje, ki izkrcavajo za Poljsko ogromne količine orožja, municije in drugih vojnih potrebščin.

RIM, 5. julija. br. iLsti poročajo, da je zadnje dni opaženo živahno premikanje francoskih čet vzdolž francosko-italijanske meje. V soboto in nedeljo so po poročilih »Piccola« na vseh cestah iz Pariza proti Marseillu šli veliki transporti črt, orožja in municije. Vsi ti transporti so usmerjeni proti italijanski meji. Po sodbi listov gre za poskus, da se francoske vojske sile postavijo v popolno vojno stanje.

Razgovori v Rimu

Rim, 5. julija. AA. Angleški veleposlanik sir Percy Loraine je obiskal snodi zunanjega ministra grofa Ciana ter ostal z njim pol ure v razgovoru. Ta sestanek predstavlja obnovitev italijansko-angleških stikov, ki so bili prekinjeni zaradi smrti očeta grofa Ciana.

izvršen v etapah. Najprej bo o tem sklep senat v Gdanku in proglasil, da se Gdansk priključi Nemčiji, nato bo eventualno sledil upor meščanov v Gdanku, kar naj bi se izvedlo brez javnega sodelovanja službenih krogov. Šele potem bi bili napravljeni diplomatski koraki, da se realizira sklep meščanov v Gdanku. Poljaki pa poudarjajo, da tudi ta načrt ne bo uspel, ker ima Poljska pravico do intervencije v Gdanku, če bi se tam spremenil sedanji položaj. Varšavska vlada je pripravljena na vse eventualnosti in bo Poljska uporabila najodločnejša sredstva, da zaščiti svoje pravice.

politična formacija ne razpolaga z materialnimi in duhovnimi sredstvi, ki bi bila večja kot sredstva, ki jih lahko spravi v pokret oba imperija. Zaradi tega imata Anglija in Francija tudi veliko odgovornost, katere se popolnoma zavedata. Obe morata najprej zavarovati neodvisnost in dostojanstvo svojih narodov. To pomeni, da ne moreta pristati na nobeno nadvlado v Evropi, ki bi jo izvajala ena država ali pa skupina držav. Sicer pa je zgodovina dokazala, da je tako nadvlado mogoče razbiti. Junaštvo in ponos nacije ne dovolujeta nadvladi. To naj vsi jasno čujejo.

Francija in Anglija sta pristali na vsako žrtve, ki bi bila potrebna za zaščito neodvisnosti. Francija in Anglija imata dolžnost ohraniti na svetu govo stopnjo varnosti, ki se ne sme zmanjšati tako, da bi postala nevarna za ljudi. Nemogoče je, da bi se ljudje stalno bali za svoje meje in da bi se vsako jutro zbudili v strahu pred nasiljem in vojno. Da bi okrepili mir in razbremenili ljudi, sta Anglija in Francija zvišali vojaške sile. Angleški narod je

navzlic tradicionalnemu nasprotju proti vojaški obveznosti z veseljem pristal na uvedbo splošne vojaške obveznosti. Oni, ki so dvomili v francosko skupnost, vidijo danes, da je francoski narod zedinjen kakor ni bil nikoli prej. Svet še ne ve, kaj premoreta združena imperija. Naš sedanji trud nima drugega namena kakor ohraniti varnost narodov. Prijateljstvo in sila Francije in Anglije bosta za dosego tega cilja premagali vse ovire.

„Kdor z mečem grozi...“

Ameriški poslanik v Parizu o politiki nasilja

Chalons sur Marne, 5. julija. br. Tu so danes svečano odkrili mramornato ploščo v spomin na padle Američane. Svečanosti je prisostvoval tudi ameriški poslanik v Parizu Bullitt. V svojem govoru je uvodoma omenil Rooseveltovo poslanico, ki je bila pred meseci poslana Mussoliniju in Hitlerju. Pomnite ob tej uri, je dejal, da je Neznani junak simbol človečanstva. Nobena propaganda ne bo očistila duše moza, ki bi hotel prazne grobove znova

napolniti s trupli junakov vseh narodnosti. Najhujši zločin je postaviti na kocko junaštvo ljudi zaradi slabe stvari. Glas Neznane junaka nam pravi: Kdor z mečem grozi, bo z mečem pokopan. A na svetu so še narodi, ki vedo, da je človek samemu sebi smoter, da ljudje niso ustvarjeni za orodje v rokah nasilnežev. Taki narodi so doslej dosegli svoje smotre brez vojne.

Pred sporazumom v Moskvi

Danes bo odposlan v Moskvo odgovor Anglije in Francije — Za četrtek napovedujejo končni sporazum

London, 5. julija. e. Zunanji urad sedaj proučuje odgovor sovjetske vlade na zadnje angleško-francoske predloge. Snodni »Ewening Standard« poroča, da je sporazum z Rusijo že dosežen, toda na pristojnih mestih v Londonu se ta vest označuje za prenapetost. Ne zanikajo pa, da so zadnja pogajanja med Molotovim in angleško-francoskimi predstavniki v Moskvi zelo napredovala in je pričakovati, da bodo v kratkem zaključena. Kakor doznajajo, je sporazum dosežen tudi v vseh glavnih vprašanjih in tudi glede vprašanja baltičskih držav. Molotov, ki je v glavnem sprejel angleško-francoske predloge, je v imenu svoje vlade le nalaščal, da je treba rešiti še nekatera manj važna vprašanja.

zaradi katerih so še potrebna nova pogajanja. Zunanje-politični odbor se je snodi spet sestel k seji in je razpravljal o ruskem odgovoru. Vest o napredku rusko-angleških pogajanj je ugodno vplivala tudi na borzi, kjer je bila zadnje dni zaradi vznemirjajočih vesti iz Gdanska precejšnja depresija.

London, 5. julija. br. V poučenih krogih zatrjujejo, da bo še danes odposlan v Moskvo odgovor angleške in francoske vlade. Računajo s tem, da bodo sedaj pogajanja naglo končana in da bo že v četrtek dosežen sporazum o vseh še neresenih vprašanjih, ki pa so več ali manj postranskega pomena.

Nastopna avdiencia našega novega poslanika v Londonu dr. Subotića

London, 5. julija. e. Kralj Jurij je večeraj opoldne sprejel v buckinghamski palači v avdienci novega jugoslovenskega poslanika v Londonu dr. Ivana Subotića, ki mu je izročil svoja poverljiva pisma po določenem dvornem ceremonialu. Pri vstopu in odhodu iz palače mu je kraljeva garda izkazala vojaško čast. Pri vstopu v dvor je dr. Subotić sprejel maršal kraljevskega dvora. Kralj je sprejel našega poslanika v navzočnosti zunanjega mini-

stra lorda Halifaxa. Po izročitvi akreditivnih pism je ostal kralj s poslanikom v daljšem razgovoru. Prihodnje dni bosta poslanik in njegova soproga sprejeta pri kraljici Elizabeti. Novi poslanik je naletel pri tisku in v diplomatskih krogih na ugoden sprejem. Dr. Subotić, ki je bil dolga leta naš delegat v Zenevi, je že tam navezal prijateljske stike z odličnimi predstavniki angleške diplomacije in političnega življenja.

Obisk angleškega kralja v Belgiji

London, 5. julija. i. Angleška kraljevska dvojica bo od 24. do 27. oktobra oficijelno posečila prestolnico Belgije Bruselj.

V Italiji samo ena vrsta moke

Rim, 5. julija. AA. Pod predsedništvom Mussolinija se je sestala na sejo korporacija za žito. Poljedelski minister je poročal o letošnji žetvi. Dejal je, da bo navzlic slabšemu vremenu žetev skoro enaka kakor lani. Pohvalil je italijanske poljedelce ter dejal, da bo treba tudi v bodoče truditi se, zvišati italijansko žitno proizvodnjo, da bi se dosegla letna žetev 85 milijonov stotov pšenice, ki bi popolnoma zadovoljila italijanske potrebe. Nato je korporacija sklenila, da se bo v Italiji prodajala samo ena vrsta moke, ki bo taka, da bo zadovoljila vse Italijane, brez razlike na družabni položaj. Korporacija je nato z zadovoljstvom ugotovila, da se lahko pričakuje enaka proizvodnja koruze in riža, kakor lani.

11 milijonov ljudi dozdaj na svetovni razstavi

New York, 5. julija. i. Svetovno razstavo v New Yorku je dozdaj obiskalo 11 milijonov ljudi, od teh je 5 milijonov posejlo angleški paviljon.

Izredno zasedanje Balkanske zveze

London, 5. julija. r. »Times« poroča, da bo meseca avgusta sklicano izredno zasedanje Balkanske zveze. Na tem zasedanju bodo proučili mednarodni položaj. List naglašja, da se je položaj Balkanske zveze v zadnjem času utrdil in da je obnovljena »solidarnost balkanskih držav«.

Silna vročina v Ameriki

New York, 5. julija. br. V Zedinjenih državah je zavladala zadnje dni silna vročina, ki je zahtevala tudi že mnogo smrtnih žrtev. Na dan proslave ameriške neodvisnosti je dobilo 248 ljudi solnčarico, ki so jih morali prepeljati v bolnišnice. Nad 60 jih je že umrlo. V gneči je bilo ranjenih več sto ljudi. Tudi avtomobilske nesreče so zahtevale mnogo žrtev. Milijoni Newyorčanov beže iz mesta in iščejo hladu na morskih obalah. Ze dva dni prenatujejo ogromne množice na prostem.

Roosevelt — kandidat za mirovno nagrado

New York, 5. julija. e. S kongresa poljskih društev je bila poslana na Norveško spomenika, v kateri prosijo, da se letošnja Nobelova nagrada za mir pokloni predsedniku Rooseveltu.

Politični obzornik

Bolgarski minister o delu za zblizanje

Dopisnik »Politike« v Sofiji Sinisa Paurnovič poroča v svojem listu o razgovoru, ki ga je imel z bolgarskim ministrom prosvete prof. Bogdanom Filovim med drugim tudi o vprašanju, kako bi se dalo poglobiti kulturne stike med Bolgarijo in Jugoslavijo. Minister Filov je, govorec o potrebi kulturnega zblizanja izjavil: »Delo na kulturnem zblizanju med našima narodoma se je pričelo že davno. Sedaj, ko so se zboljšali naši politični odnosi, se je delovanje na tem polju močno ojačilo. Ta akcija je tako v Jugoslaviji, kakor pri nas v Bolgariji v glavnem v rokah jugoslovensko-bolgarskih lig, oziroma Blgaro-jugoslovenskih društev. In to je po mojem mišljenju zelo pametno. Zakaj pri nas v Sofiji in nemara tudi pri vas v Beogradu ne obstoja pri prosvetnem ministru noben poseben oddelček za kulturne posle. Lige pa imajo mnogo več možnosti za delo, na razpolago mnogo več osebnosti, ki se rade posvečajo takemu delu, a tudi sicer je njih pravi cilj: delo na kulturnem zblizanju. Mi s svoje strani smo podpirali to delovanje, kolikor nam je bilo mogoče. In jaz kot minister prosvete sem pripravljen in bom vedno pripravljen, da podpiram to delovanje za kulturno zblizanje ne samo moralno, marveč tudi materialno, seveda v nekih možnostih. Potreba je samo, da mi Lige postavijo konkretne predloge, pa bom jaz storil vse, da se jim pomaga.« Na dopisnikovo vprašanje, da bi prosvetni ministri v Sofiji in Beogradu organizirali književna predavanja in sistematično prevažanje iz ene in druge književnosti, je minister odgovoril, da je to stvar Lig, dolžnost prosvetnih ministrstev pa je, da krepko podpro tako akcijo. Končno se je minister Filov zelo pohvalno izrazil o nedavnem tega zaključeni razstavi jugoslovenske knjige v Sofiji.

Dar božji

V »Katoličnem tjedniku«, glasilu sara-jevskega nadškofa dr. Sarica, so vzbudila pozornost tale izjavljanja: »Res, fini moramo biti napram dejansko finim ljudem. Girdo je, ako imaš pred seboj poštenega in resničljubnega človeka, pa nastopaš proti njemu in ga sumničiš, kakor da bi lagal. Ako pa imaš posla s človekom, ki iz načela laže, laže, da lahko svobodneje se vnaprej izvršuje zločine, on ali, morda zaradi njegove slabosti, njegovi podrejeni, potem finančno nikakor ni na mestu, potem mu je treba dati razumeti, da smo spoznali njegovo lažnivost, v tem slučaju se lahko poslužujemo najostrejših izrazov. Na razbojniška njih dela je naše kričanje, so naši teški izrazi najmanjša in najnedolžnejša reakcija... Zato vpijmo in kričimo proti krivicam, proti lopovščinam, proti lažem neustrašno dalje. Pritožujemo se in kričimo junaško. Tudi pritoževanje in kričanje je dar božji. Dar božji, ki ga je treba v prvi vrsti porabiti na korist zatiranih in tlačnih.«

O miksturi krvi

List »Istina«, ki izhaja na Sušaku, je priobčil članek »Hrvatje in Židje«, v katerem razpravlja o vprašanju, je-li mešanje z židovsko krvjo Hrvatom koristno ali ne. Pravi, da živi v najhujši skupnosti s hrvaškimi narodom okrog 40.000 Židov in Židov, potomcev iz mešanih zakonov med Židi in Hrvatmi pa je najmanj trikrat toliko. Med Hrvatmi torej živi poleg 40.000 Židov še okrog 150.000 ljudi, po katerih židov se pretaka židovska kri. Mešani zakoni se sklepajo ponajveč med inteligentnimi sloji, kar je po mnenju lista za hrvaški narod naravnost usodno. »Istina« zaključuje svoja izjavljanja: »Ako se bo nadaljevala ta »mikstura« krvi, se bo sčasom poizidlo vedno večji in večji del hrvaške inteligence. Mladi ljudje in kmetstvo ljudstvo bodo obvarovani od tega »splemenjevanja«, pa bo zato še težje ustrežati potrebam mesta in inteligence. Kako se bo končal ta proces? Ali so na pravi poti Angleži in Amerikanci, ki sprejemajo židovski element, ali Nemci, ki ga odbijajo?«

Cerkveni davek v bivši Avstriji

V »Pariser Tageszeitung« čitamo: »Wiener Zeitung«, službeni list, objavlja z datumom 21. junija dopolnilne določbe k zakonu o cerkvenem davku v Vzhodni marki, po katerem izgubi katoliška cerkev v bivši Avstriji večino svojih sredstev. V bodoče ne bo država plačevala duhovščine, njeni dohodki se bodo morali ravnati po zneskih cerkvenega davka. Tudi stroške za vzdrževanje in obnovo cerkvenih poslopij ne bo več krila država. Dosedaj niso katoliki v Avstriji plačevali nobenega cerkvenega davka, ker je bila katoliška cerkev državna cerkev in se je radi tega vzdrževala iz splošnih državnih sredstev.«

Borzna poročila.

Curtis, 5. julija. Beograd 10, Pariz 11.75, London 20.765, New York 443.625, Bruselj 75.40, Milan 23.325, Amsterdam 235.40, Berlin 178, Praga 15.05, Varšava 83.50, Sofija 5.40, Bukarešta 3.25.

Snoči so zagoreli kresovi...

Snoči smo prvič nekoliko slovesneje praznovali predvečer praznika slovenskih blagovestnikov

Ljubljana, 5. julija. Bil je lep večer, kakršni so le ob kresu, ko se noč skoraj neopazno preliva v novi dan in dan v noč. Za zadnjim svetilkam večerne zarje začne na vzhodnoseverni strani že zopet, komaj opazno bledeti nebo. Snoči ni bilo niti oblaka na ozarjenem nebu. Sonce je zašlo nekoliko pred 20. mrak se je pa počasi zgoščal celo uro, nakar ga je pregnala luna. Stevilni meščani so snoči ostali dolgo na ulicah, mnogi so pa tudi napravili sprehode h kresovom in na razgledišča. Prvič smo nekoliko slovesneje praznovali predvečer dneva Cirila in Metoda, dan, ki je sicer državni praznik in ki ga praznujejo tudi mnogi drugi uradi. Toda ta dan nam mora pomeniti mnogo več kakor le »navadna« praznik, ko počiva delo v uradih; ljudje so se tega tudi v veliki meri zavedali ter so bila snočnja kresovanja dostojna, res lepe narodne manifestacije in ne navadne burke kakor pogosto na kresni večer.

Narodno obrambna društva so pozvala meščanstvo, naj pokaže, da se zaveda praznovanja slovenskih blagovestnikov. Pri tem je prišlo sicer do malega nesporazuma, ker so nekateri želeli, naj bi ljudje raje darovali za narodno obrambno namen kakor za sveče ter slavnostno razsvetljavo. Kdor je pripravil kaj žrtvovati za prebivalstvo ob meji, mu bo pripravljen vedno pomagati, naj bi prilagal sveče na oknih ali ne, mnogi pa iščejo v tem le izgovor, da lahko ostanejo mlačni, kakršni so pač vedno pri nas nekateri ljudje: ne krop, ne voda, ali kakor potegne veter. Kljub temu je mesto lepo manifestiralo svojo narodno zavestnost. V številnih izložbah so bile že večerjajoč podnevi stike slovenskih apostolov; okrašene z zelenjem in travkami v barvah državne zastave. Zvečer so bile mnoge izložbe lepo razsvetljene in v središču mesta so gorele sveče tudi na oknih mnogih zasebnih hiš. Najlepše je bilo razsvetljenje poslopja Ljubljanske kreditne banke; na oknih so gorele žarnice v barvah državne zastave.

V Ljubljani je najbrž najprej zagorel kres na Gradu; ob 20.30 je bilo še precej svetlo in ker je bila noč sploh zelo svetla, je bilo težko opaziti kresove na oddaljenih planinah in hribih, kjer so jih zažigali pred 21. Na Gradu je gorel posebno mo-

gočen kres. Zažigali so ga člani ljubljanske podružnice Branibora. Zbrano je bilo mnogo narodno zavedne mladine. Zapeli so več domoljubnih in narodnih pesmi, pod večerno nebo so pa švigale rakete, ki so razpočile v barvah narodnih zastav. Kmalu potem, ko je zagorel kres na Gradu, je zažarel tudi na smarni gori in pozneje na Grmadi. Potem je vzplamtel velik kres tudi na letnem telovadišču Sokola II v Trnovem. Kresovali so pa tudi moštvaški Sokol in seveda niso zaostajali Sokoli v štepanji vasi. Prav tako je imel svoj kres tudi šišenski Sokol.

Posebno lep je bil tudi kres na Drenikovem vrhu. Ob njem so se zbrali vsi Sokoli in občani starokatoliške občine — med njimi je bil tudi župnik Lavrinc. — Ko je ogenj plamtel visoko pod močno nebo, je grela srca tudi lepa pesem. Potem je pa spregovoril prosvetar vsikega Sokola prof. L. Merun. Kratko je opisal, kako se je razvijalo versko življenje v časih Cirila in Metoda, kako je dobivala med Slovani vpliv germanska duhovščina in kako se je Slovanom že tolikokrat maščevala njihova nesloga. Po porazih je ostal svež ter odopen se najbolj srbski narod, ki ni klonil po strašni kosovski bitki ter je samo čakal prilike, da si zopet izvojuje svobodo.

Medtem so se užigali kresovi tudi na planinah. V Ljubiti so bil najbolj vidni kresovi na planinah na Veliki planini, na Grintovcu in na Kravcu (tam sta gorela celo dva). Nekateri so videli kres tudi na Nanosu. Kdor je zelo pazil je lahko opazil z Gradu tudi, kako je na Triglavu vzplamtel ob 20.02 velk kres, kakor da se je utrgal meteor. Viden je bil samo nekaj trenutkov, ker so zažigali žaganje, polito z bencinom; ogenj je naglo vzplamtel ter kmalu ugasnil. Zato marsikdo ni opazil kresov tudi na nekaterih drugih planinah, ker so kurili naglo gorljivo netivo. Sploh je pa bila noč presvetla. Po 21. je izza Golovca zlezla krvavo rdeča luna in z Rožnika se je zdelo, kakor da je nad razsvetljenim grajskim poslopjem obvisel razsvetljen balonček. — Po 21. so zažigali manjši kres tudi na Rožniku, a ni bil posebno viden, ker je gorel pred cerkvijo, razsvetljenje s reflektorji.

Prireditve kresovanj je bila dovolj lepa za prvič ter so iniciatorji lahko zadovoljni.

Le naprej, brez miru...

Nova sokolska trdnjava v Beli Krajini
Marljivi metliški Sokol otvori v nedeljo svoj dom

Metlika, 5. julija. Tudi v Beli Krajini je sokolska misel trdno zasidrana, kar nam dokazujejo sokolske trdnjave, ki obstojajo sedaj že v Črnomlju, Semicu, v nedeljo 9. t. m. pa bo otvoril svoj novi dom tudi metliški Sokol. Z največjimi žrtvami so marljivi metliški Sokoli zgradili svoj dom, kjer se bo zbirala mladina in si urila svoje telo in duha. Novi sokolski dom se dviga na najlepšem prostoru metliškega mesteca, na Pungertu v znožju vinorodne Veselice. Ni to razkošna stavba, marveč je dom, ki bo povsem odgovarjal metliškim razmeram. Dom ima prostorno dvorano, ki bo služila kot telovadnica, dalje vse stranske prostore in lep moderen oder, za katerega je daroval Nj. Vel. kralj Peter II. krasno zaveso.

Za to pomembno slavlje je določila župa Karlovac okolišnji zlet belokranjskega okolišja in smo prepričani, da se bo v nedeljo zbrala sokolska vojska ne le iz Bele Krajine, marveč tudi iz vse župe Karlovac. Vabimo pa na naš slavlje tudi brate in sestre iz sosednje župe Novo mesto, pod čigar okrilje je do nedavna spadalo belokranjsko okolišje. Kot uvod v slavlje bo na večer pred slavnostnim dnem v So-

kolskem domu telovadna akademija s peštrimi in bogatimi sporedom. Vse telovadne točke, ki jih bodo izvajali telovadni oddelki, so sestavili člani in članice vadiškega zbora. Nadzve zanimiva bo simbolna telovadna slika »Iz robitva v svobodo«. Začetek akademije bo ob 20.30 uri. V nedeljo 9. t. m. na slavnostni dan bo ob 11. povorka po mestu, ob 12. otvoritev doma, ob 13.30 skušnje, ob 15.30 javna telovadba dece, naraščaja, članstva in sokolski čet. Pri prireditvi bo sodelovala metliška mestna godba. Po telovadbi bo narodna zabava. Celotna proslava bo sicer v skromnem okviru dopustnih razmer, vžle temu pa bo prisočno iskrena in domača. Vabimo brate in sestre in sokolstvo naklonjeno občinstvo, naj v velikem številu obiščejo Metliko da se bodo radovali našega dela in uspeha in da se naužijejo lepote in posebno čarov Bele Krajine! Bratske edince in poedince, ki so se oddolžili, da pridejo k temu slavlju v to starodavno mesto, bodo bratsko sprejeli. Dobro došli! Ministrstvo pošte je dovolilo, da se bodo vse poštne poštke iz Metlike v dneh 8., 9. in 10. julija žigosale z rdečim žigom. Ta vest je važna za filateliste.

Lepo slavlje vrhniškega Sokola Udeležba sokolstva in njemu naklonjenega občinstva je bila velika

Vrhnika, 4. julija. Čeprav je bila v nedeljo v župi Ljubljana cela vrsta sokolskih nastopov in prireditev, je tudi nedeljski nastop vrhniškega Sokola v polni meri dosegel svoj namen. Nestanovitno vreme, ki je jutrija in deloma tudi popoldne grozilo, da bo onemogočilo nastop, ni zadržalo doma bratov in sester bratskih društev, ki so prihitali poveličati slavlje vrhniškega Sokola. V velikem številu so pohiteli na Vrhniko pripadniki sokolskih društev iz Borovnice, Presejra, Brezovice, z Viča in Žirov. Tudi občinstvo se je v velikem številu odzvalo vabilu, predvsem moramo poudariti veliko udeležbo častnikov in vojaštva vrhniške garnizije, ki so s tem najlepše pokazali bratsko povezanost med vojsko in sokolstvom. Med posebniki je bil tudi stalni obiskovalec vrhniških nastopov br. dr. Viktor Murnik. Pred pričetkom nastopa je priredila cerkniška glasbena godba promenadni koncert na okusno okrašenem letnem telovadišču.

Ob 16. so zvoči sokolske koračnice poznali pričetek telovadnega nastopa. Pod vodstvom načelnika br. Slavka Vuka in načelnice sestre Verbičeve so prikorakali na telovadišče vsi telovadni oddelki. Pred njimi je moška in ženska deca nosila veliko državno zastavo, ki so jo potem med igranjem državne himne dvignili na visok jambor. Občinstvo in sokolstvo sta stopila izkazala čast našim ponosni državi trobojnic, ki je vihrala med zastavami ostalih slovenskih narodov. Po tem svečanem aktu so prvi nastopili člani (24) s saveznimi prostimi vajami, ki so lepo uspeli. Po članih je 22 deklic domačega društva ljubko in prav zadovoljivo izvedlo župne proste vaje, za njimi pa so se korajžno odrezali dečki (38) z župnimi prostimi vajami. Potem je pa z 23 deklic družbe Borovnice opravilo dobro proste vaje, nakar sta nastopili vrsta vrhniških naraščajnikov na drugo, vrsta domačih članov pa na bradli. Obe vrsti sta bili za svoje lepe sestave deležni viharnega odobravanja. Proste vaje članice so uspelo zadovoljivo, vendar bi morale nekatere telovadke posvetiti več pažnje izvedbi posameznih gibov in še posebno prehodov, 24 krepih in

zagorelih naraščajnikov je kar dobro nastopilo s težkimi Nahlikovimi prostimi vajami in moremo priznati, da je bila izvedba na Vrhniki med najboljšimi, kar smo jih doslej videli na naših javnih nastopih. Naraščajniki so se zelo potrudili, zato zaslužena pohvala občinstva ni izostala. Mnogo zabave so zbujele igre moške in ženske dece, kjer se je občinstvo nasmejal do solz. Vrsta članov pa je samozavestno nastopila na drogu in presenetila s svojimi prav lepimi, deloma vrhunskimi vajami na tem orodju. Posebno so ugajali lepi veletoci na iztegnjenih rokah in pa drzni odskoki z droga. Občinstvo je nagradilo telovadce z viharnimi ovacijami. Burno pozdravljene so prikoračale na telovadišče vsike »olimpijke«, vrsta ženskega naraščaja, ki so jo tvorile Pregarčeva, Gabrijelčičeva, Petričeva, Kramaričeva, Kodelova, Esnerjeva in Grošljeva. Naraščajnice so s svojimi izbornimi izvedenimi vajami, ki so se boljše uspeli kakor prejšnji večer na akademiji v Tirolju, zbujele posebno pozornost in bile deležne entuzističnih ovacij, posebno sestra Vida Pregarčeva za svojo odlično izvedeno vajo. Občinstvo se ni moglo načuditi izjemnosti mladih telovadk, ki so se kar igrale na tem orodju. Pri odhodu s telovadišča jim je občinstvo priredilo navdušene ovacije. Za viškim naraščajnicami so nastopile naraščajnice (15) s saveznimi prostimi vajami, ki so prav dobro uspeli. Za zaključek dobro uspešnega nastopa pa so telovadci in telovadke izvedle krasno simbolno sliko »Kje domov moj«, posvečeno bratskemu češko-slovaškemu sokolstvu. Prekrasna in v srcu segajoča alegorija je privabila množico solze v oči ob spominu na težke čase, ki jih preživlja bratski češko-slovaški narod. Občinstvo je priredilo nastopajočim viharne ovacije, ki so zanostili telovadišče med petjem »Le naprej brez miru«.

Telovadni nastop je bil zelo lep in dosegel je velik uspeh, za kar gre priznanje načelniku br. Vuku in sestrinici Verbičevi. Po nastopu je bila s sodelovanjem cerkniške glasbene godbe prijetna zabava, do odhoda zadnjega vlaka, ki je odpeljal goste proti Ljubljani. —†

Sokolska zahvala

Uprava Sokolskega društva Ljubljana-Vič se po tej poti bratsko in iskreno zahvaljuje vsem, ki so na katerikoli način pripomogli, da je jubilejna telovadna akademija v proslavo društvene 30letnice tako lepo uspela. Posebna zahvala naj velja bratskemu Ljubljanskemu Sokolu, ki nam je brezplačno odstopil telovadišče za akademijo, dalje posebna naša zahvala uredništvu »Slov. Naroda« in »Jutra«, ki sta nam pomagali pri objavah, dalje Narodni tiskarni za krasne lepake in vabila, tiskovni Union, tiskrni Heinrichar, upravi Narodnega gledališča za posojene stole, godbi Sokola I Tabor in vsem, ki so v tako impozantno številu posetili našo jubilejno akademijo. Obenem pa prosimo vse zgoraj imenovane, da nam ostanejo naklonjeni tudi pri naši glavni proslavi, ki bo v nedeljo 6. avgusta z razvitim dečje-garoparom, javno telovadbo, pri kateri bo nastopila tudi naša hrabra vojska. Vsem še enkrat naša bratska zahvala. Zdravo! — Uprava Sokola Ljubljana-Vič.

Lepa sokolska prireditve v Radečah

Radeški Sokoli so se kaj marljivo pripravljali za svoj praznik. V lepem vremenu so se vršile priprave, v nedeljo jutrija pa je začelo deževati. Vse je bilo v skrbeh, kaj bo, če bo kar naprej deževalo. Toda nebo se nas je usmili; čim so pričele tekme dece, se je zjasnilo in posijalo je težko pričakovano sonce, nastal je lep solnčen dan.

Tekme dece so se vršile na telovadišču in uspeh je bil zelo lep. Tekmovala sta Radeče in Sevnica, pa si po hudem boju sorazmerno razdelila mesta. V višjem oddelku moške dece je odnesla prvo mesto Sevnica, 2. Radeče in 3. Boštanj. Moška deca nižji oddelke: 1. Radeče, 2. Radeče, 3. Rajhenburg. Ženska deca višji oddelke: 1. Radeče, 2. Sevnica, 3. Boštanj. Ženska deca nižji oddelke: 1. Sevnica.

Popoldnaska prireditve je bila tudi zelo lepa, posebno telovadne točke so bile odlične. Lepo je bila povorka, v kateri je bilo 420 pripadnikov Sokola, nastopilo pa je 277 telovadec. Pred pričetkom telovadbe je pozdravil zbrane Sokole br. starosta Laznik, ki je naglašal, da je potrebno več zavednosti in več aktivnega delovanja, da se društvu posreči opraviti največje delo, čim prej dograditi ponosno sokolsko stavbo — dom. V imenu župe Celja je pozdravil prisotne br. dr. Klor, ki je naše društvo pohvalil kot eno marljivih in vztrajnih, ter vzpodbujal k neumornemu delu za napredek Sokola. Po telovadbi se je razvila prav pristačna zabava, med katero je igrala neumorna domača godba »Savski val«.

Pripominjamo, da smo pogrešali razne funkcije, prijatelje Sokola iz Radeč in drugih krajev. Udeležba bi bila v okoliščini včlanjenih društev lahko veliko večja; nekatera društva najbrž pozabijo, da se vse to vrne.

Sokolskemu društvu Radeče pa lahko samo čestitamo. V moralnem in materialnem pogledu je prireditve dosegla svoj namen. Radeški Sokoli, le naprej brez miru...

— Vsejunski zlet v Sofijo! Vse udeležence zleta v Sofijo opozarjamo, da je župa objavila dokončno navodila v »Jutru« dne 4. t. m. in v svoji okoliščini z istega dne. Vsa ostala poročila so deloma netočna in so prišla v dnevnike brez vrednosti župne uprave. Vsi udeleženci se zberite v četrtki dne 6. t. m. na telovadišču ljubljanskega Sokola, od koder bo skupen odhod z godbo na čelu na kolodvor. Prosimo vse, da se radi reda, hitre razdelitve zletnih znakov in razdelitve v vozne točke držijo danih navodil. Zdravo! Župno vodstvo zleta.

— Ljubljanski Sokol poziva ono članstvo, ki se je prijavilo za zlet v Sofijo, da se v sredo ob 19. udeleži informativnega sestanka na letnem telovadišču.

— Sokoli. Vse udeležence sofijskega zleta obveščamo, da so vozni listki od danes naprej v prodaji pri blagajni na glavnem kolodvoru in ne pri Putniku.

— Sokol Ljubljana-Vič poziva članstvo in naraščaj, ki se bo udeležil zleta v Sofijo, da se drevo točno ob 20. zgasi v pisarni Sokolskega doma, kjer bodo razdeljene legitimacije za znižano vožnjo in bodo izdana vsa navodila. Kdor se drevo ne bo javil in prevzel legitimacije, ne bo mogel v Sofijo in bomo njegovo legitimacijo vrnili župi. Prosimo zato točno in zanesljivo udeležbe. Uprava.

— Odhod župe Ljubljana v Sofijo V našo večerjajočo poročilo se je vrnila ljubja pomota. Posebni sokolski vlak iz Ljubljane odhaja v četrtki 6. t. m. točno ob 21. uri in ne kakor je bilo objavljeno ob 16.30. Zbor vseh udeležencev v kroju in s praproji bo jutri ob 18.30 na telovadišču v Tirolju. V civilni obleki ne bo nihče pripuščeno na vlak.

Litijski skavti

Litija, 5. julija. Med najbolj marljivimi zasebnimi društvi so litijski skavti. Matjaža, ki od zjornje poudarja vsega mladih na prostem. Posebno lep je bil pohod na Javorje, kjer so se prihodnji spet skupaj srečali. Množično prebivalstvo na letošnje prireditve naš skavti več prireditve.

Te dni je bil v novem, oficejno se ne zgovornem domu skavtijski sestanek. Zborovanje je pozval predsednik učitelj g. Jože Zupanc, ki je omenjal lep napredek z dograditvijo že drugega skavtskega doma v Litiji. Omenjal je načrte stega kralja Matjaža za bližnjo bodočnost. O pomenu tabornjaka je predaval stegov načelnik br. Duško Plenar, ki je prosil starše v imenu mladine, naj privošči svojih deci lepe počitnice pol milim neopornimi zelenimi naravo, na soncu, zraku in ob vodi. Staršina br. Plenar pa je razpravljal o tehničnih zadevah tabornjaka. Sledenje je bilo da bodo skavti tudi letos tabornji v Džungli na kmetu Litijskega polja ob blizu potoka Baka v Savu. Razvedrila so bila poročila o povečanju društvene imovine. Stig si je nabavil nekaj novih šotorov, eden je celo tako velik, da bo služil mladini v primeru težje za zimovanje.

Skavtska mladina je že med letom zbirala denar, da bo imela zdej za taborne stroške. Zborevali so se tudi poročila, da bo znašala tabornjaka za pol meseca le 100 dinar na člana. V tem so vsteti prav

vsj stroški za izdatno hrano z obilnimi malicami. V tabor so prijavili navzoči starši precej otrok. Prvi tabor, začel se 5. julijem bo za skavte, drugi pa za planince. Zanimiva je da so se prijavili na tabor tudi skavti od zunaj iz Ljubljane, Celja, Rihnice in eden celo iz Čuprije v Srbiji. Prijave od zunaj dokazujejo, da so naši prireditelji na dobrem glasu.

Navzoči starši, zlasti notar dr. Grašič, zand. vojak g. Mavračič in drugi so dali precej pobud in nasvetov, kako bi kazalo izpolniti dnevni red v taboru. Med taborenjem se bo vršil tečaj o lepem vedenju, mladina pa bo pisala dnevnik, ki jih bo pozneje gotovo z užtkom čitala. V juliju bo svečano odprt nov, v narodnem slogu zgrajeni dom skavtinj.

Samomor Slovenca v Zagrebu

V zagrebških policijskih zaporih se je obesil včeraj vlomilec Alojzij Strmšek iz Konjic

Zagreb, 5. julija

Včeraj jutraj se je v zaporih zagrebške policije odigrala pretresljiva tragedija. Iz sobe, kjer je bilo več aretirancev, je zaslišal ječar krike in razbujanje po vratih. Takoj je odprl vrata, da bi videl, kaj se je zgodilo. Ves presenečen je pa ugotovil, da kriče aretiranci zato, ker leži med njimi mrtli. Bil je vlomilec Alojzij Strmšek, star 37 let, doma iz Konjic v Sloveniji. Prijel je so ga v ponedeljek jutrija in po zaslišanju na policijski so ga zaprli. Ponoči, ko ni nihče opazil, je sčel Strmšek srajco in si spletel iz nje debelo vrvo. Pritrdil jo je na visoko kljuko in se obesil.

Skupaj s Strmškom zaprti aretiranci so opazili samomor šele jutrija, ko so se prebudili. Takoj so sneli Strmška in jeli razbijati po vratih. Prihitela sta dežurni uradnik in policijski zdravnik, ki pa sta ugotovila samo Strmškovo smrt. Pokojni je bil še pred tremi leti stalno uslužben v Zagrebu. Ko so pa odkrili njegove povere, so ga odpustili in tako je ostal brez sredstev. Prebil se je skozi življenje do lanskega leta, ko je v aprilu krenil na kriva pota. Zadnje čase je delal zagrebški policijski hude preglednice vlomilec, ki ga ni mogla izslediti. V tuja stanovanja je vdiral vedno samo med peto in sedmo popoldne in sicer tako, da je vrata snel s tečajev. Kradel je samo denar in zlatnino.

Skrivnosten samomor v Kolodvorski ulici

Zagonetka okrog nasilne smrti 21 letne modistke Marije Palhartigerjeve z Bleda

Ljubljana, 5. julija

Policija je včeraj dopolnila začela raziskovati zelo skrivnosten samomor v Kolodvorski ulici; že prvo raziskovanje je pokazalo, da ne gre za navaden samomor in začeli so celo sumiti, da gre za premišljen umor.

Sumljivo je bilo že da je edina priča tragedije, ki se je odigrala že ponoči med nedeljo in ponedeljkom, prišla javit »samomora« šele včeraj ob 10 na policijo. Jakob Jager, kuhar, zaposlen v Daj Damm, 26 let star in doma iz Rogaske Slatine, je poznal že dalj časa 21letno modistko Marijo Palhartigerjevo z Bleda Kaže, da sta se dobro razumela, ker sta delala narčte, da bi se poročila. Vendar se je on zadnje čase živitve zelo otupel. Ona je pa se vedno upala, da se bosta lahko zela. Toda zadnje čase sta obupala nad življenjem in bodočnostjo; bodisi, da se je njemu posrečilo prepričati nio, da se ne moreta poročiti — najbrž zaradi gmotnih razmer — bodisi, da je tudi ona sama začela izgubljati vero, da bo kdaj bolje.

Tako sta začela premisljati, kako bi se poslovila od sveta. Končno sta sklenila, končati si življenje skupno. V ta namen sta najela v Kolodvorski ulici v neki gostilni sobo za dva dni. Kupila sta ogelje in že ob 20.30 v nedeljo zvečer sta se zaklenila v sobo. Kaj se je zgodilo ponoči, je zdaj še težko ugotoviti; policija je v glavnem navezana le na izpovedi Jakoba Jagera.

Toda Jager je prišel prijavit samomor na policijsko šele včeraj ob 10, ko je njegovo dekle ležalo že več kakor en dan mrtvo v najeti sobi.

Iz Radeč

— Radeška občina razglasa: Vsi upokojeni in brezposelni rudarji naj se do 9. julija zgledajo v občinski pisarni. Vsi lastniki vojaških listin, kateri so izročili iste občini v svojo zamenjavo z novimi, naj se zgledajo v pisarni občine Radeče, da dobe iste nazve. — Zadržne čase so se pojavile po srezu večje tolpe, ki nadlegujejo prebivalstvo z berančenjem in celo z grožnjami ter tatvinami. Nekateri tudi zaposlujejo cigane brez vsakega dovoljenja. Prebivalstvo se v lastnem interesu naroča, da takoj vsakega cigana javi občini ali najbližji orožniški postaji zaradi odгона v domovinsko občino.

Iz Celja

— Občambni zbor celjskega sokolskega okolišja. Sokolsko društvo Celje-matica opozarja svoje članstvo in naraščaj, da bo v nedeljo 9. t. m. v Laškem obvezen zbor vsakega celjskega okolišja v okviru jubilejnih proslav in razviti naraščajskega praznika sokolskega društva in v Laškem. Skupni odhod iz Celja v nedeljo z vlakom ob 13.52.

— Učiteljsko učiteljsko iz Celja in okolice bo imelo svoj redni mesečni sestanek v soboto 8. t. m. ob 16. v Nabavljalni zadrugi v Celju.

— Tragična smrt otroka. V Ojstriški vasi pri Sv. Juliju ob Taboru je dveletnemu delavčevemu sinčku Ivanu Divjaku v torek jutrija pri zabanju češnji običajala črnica v sapniku. Otroka, ki se je začel daviti, so prepehali hitro v celjsko bolnico, kjer pa je takoj po prevozu izdihnil.

— Umrli je v ponedeljek na Lopati 26 pri Celju 61letna posestniškova žena Antonija Kranjčeva.

— Tri nesreče. Na Malem vrhu pri Bledovcu se je v ponedeljek ponesrečila osebnostna avtomobilna voznica Jolca Osestova. Ko se je doma v kuhinji preveč približala zakurjenemu štedilniku, se je vnela obleka. Deklica se je hudo opekla po prstih in rokah. Pri delu v železnari v Storu je padel težek kos železa 33letnemu delavcu Leopoldu Teržanu iz Prožinske vasi pri Storu na desno nogo in mu so zlomili Na Sp. Pobrežju pri Rečel ob Savini je padel 61letni posestnikov sinček Alojz žanter na gladni deski in si zlomil desno roko v popluti. Ponesrečen se zdravi v celjski bolnici.

Boleznica

KOLEDAR

Danes: Sreda, 5. julija katoličani: Ciril in Metod

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Pariško dekle
Kino Sloga: Pesem reke
Kino Union: Nesramna laž
Kino Siska: Igralci

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaska cesta.

Iz Trbovelj

— Nogomet v Trboveljah. V nedeljo je imel SK Amater v gosteh ljubljanski SK Svoboda ter ga premagal z rezultatom 5:2 (2:1). Tekma je bila dokaj zanimiva, toda slabo obiskana in radi tega tudi finančni efekt ni bil zadovoljiv. Glede poteka igre pa so tako gostje kakor domačini lahko zadovoljni, saj so zlasti gostje prikazali zelo lepo kombinatno igranje. V napadu sicer borbeni Svoboda so podlegli tehnično premočnemu nasprotniku, ki je znal spretno izrabiti njihovo neodločnost pred golom. Amaterci so koj v prvi četrt uri že vodili z rezultatom 2:0, nato pa so opešali in se je prvotna povezanost med igralci močno zrahljala. — Drugem polčasu pa so Amaterci znova zavzeli svoje pozicije in ostro zaigrali ter poglani nasprotnika v defenzivo. Svobodaši so se sicer žilavo upirali, vendar so omagali in podlegli v rezultatu 5:2. SK Amater je pri tej igri zopet pokazal svojo odlično tehnično usposobljenost na zelenem polju, kar je v čast njemu in vsemu rudarskemu nogometnemu športu, katerega vodilni klub je SK Amater.

— Zbor sokolstva. Prihodnjo nedeljo bo okolišnji zbor našega sokolstva. Zbor je strogo obvezen za vse člane in članice do 60. leta starosti ter za naraščaj in deco obojega spola. Kraj zbora in čas odhoda odnosno zbirališče bo sporočeno vsemu članstvu prihodnje dni. Ker bo zbor izven Trbovelj, bo treba javiti številu udeležencev radi priprave kosila. Zbrano sokolstvo bo šlo na kraj zbora peš, le oni, ki bi iz katerekoli vzroka ne mogli iti peš, naj se poslužijo jutranjega vlaka. —

Mestna občina in železniški problem

Zgodovina razpravljanja o ljubljanskem železniškem problemu — po predavanju univ. prof. ing. A. Horvata

Ljubljana, 5. julija. Da bo zanimiva razprava o ljubljanskem železniškem vprašanju čim bolj pojasnjena ter da se bo vsa javnost dobro zavedla izrednega pomena preureditve ljubljanskega kolodvora, pa da bo tudi pravilno poučena o stališču raznih ustanov in mestne občine, posnemamo naslednje podatke iz predavanja univ. prof. ing. A. Horvata, sodelavca Ožjega tehničnega odbora (zastopnika tehnične fakultete ljubljanske univerze); pod nadzorstvom Ožjega tehničnega odbora spada »Tehnični biro za napravo načrta za rekonstrukcijo ljubljanskega železniškega vozla« (uradno ime), ustanovljen pri direkciji železnic.

2E 40 LET

Vprašanje preureditve ljubljanskega kolodvora je v razpravi že nad 40 let. Že pred vojno so se s tem pečali, proučevali razne načrte, projektirali itd. in najbrž bi tudi prišlo do obširnejše preureditve, da ni izbruhnila svetovna vojna.

L. 1919 je bila znana anketa in na njo so sodelovali vsi zainteresirani činitelji: gradbena direkcija, državne železnice, južna železnica in mestni gradbeni urad. Do izvedbe sklepov ni prišlo, ni bila izdana gradbena prepoved na potrebna zemljišča in zdaj bi bil vsak od tedanjih projektov zelo težko izvedljiv, ker je svet že zazidal.

Razmere so postajale vedno neznošnejše; na eni strani železnica z naraščajočim prometom, utemljena, naprave zastarele, promet silno otežkočen in nevaren, uslužbenstvo čez mero zaposleno, na drugi strani pa velik razmah mesta, vedno večji cestni promet, naraščajoči tujski promet, izdelava novega regulacijskega načrta za povečano Ljubljano — vse to je privedlo železniško upravo kakor tudi mesto, da so se ponovno lotili tega vprašanja, ki je neprestano v razpravi od leta 1928.

ZADEVA DVEH ZINTERESIRANIH ČINITELJEV: ŽELEZNICE IN MESTA

Kolodvorsko vprašanje v Ljubljani je zadeva dveh najbolj zainteresiranih činiteljev, železnice in mesta (interesi banovalne se krijejo z interesi mesta); to se pravi, pri reševanju vprašanja se ne smejo ozirati le na interese urbanizma in zamenjati železniških potreb, na drugi strani pa ne smejo upoštevati le železnice na škodo mesta. Že zato izpade iz podrobnejše razprave nekateri projekti. Kako so zadevo razmatrali od mestne strani? — Pogosti zastoj prometa na Tyrševi cesti je bil povod za zahtevo po odstranitvi prehoda v nivoju (v isti ravlini z železnico), bodisi s podvozom ali nadvozom. Zaradi podvoza ali nadvoza bi pa morala biti regulacija širina ceste večja. Nekateri so bili za podvoz, drugi za nadvoz, a nekaj jih je tudi vzemalo stališče, naj lepa glavna cesta ostane nespremenjena in naj bi podvoz naredili na drugem kraju. L. 1928 je Fr. Pust v »Slovenski« zastopal mnenje, naj bi ostala Tyrševa cesta nespremenjena in naj bi napravili podvoz nekako v smeri Miklošičeve ceste, da bi bila glavna cesta razbrezvana. G. Gombač se je pa v SN izjavil proti temu podvozu zaradi ovinkov ter predlagal podvoz v smeri Tyrševe ceste, a na vsaki strani naj bi ostal primeren pas v ravlini železnice za cestni promet. Mestni svet je sicer razširil regulacijo širino Tyrševe c. na 50 m, kar je izrazilo proteste zainteresiranih posestnikov parcel ob cesti in debato v časopisju. Odlučeno za ta sklep je bilo stališče gradbenega urada in odseka, da je Tyrševa cesta tako važna za cestni lokalni in tranzitni promet, da nikakor ne kaže spreminjati smeri ter odvajati prometa po kakšnih ovinkih. Rezervirati je treba prostor za eventualni podvoz ali nadvoz. — V časopisni razpravi spomladi L. 1929 so nekateri zahtevali prestativno kolodvor v prog na periferiji, drugi poglobitej prog ali dvig, tretji pa, naj ostane vse pri starem, samo železnici naj se prepove premikanje čez prehod Tyrševe ceste, četrti so se pa ogrevali za podvoze ali nadvoze itd.

STROKOVNA SODBA UDRUŽENJA INŽENJERJEV IN ARHITEKTOV

Avgusta L. 1929 je bila vprašana za strokovno mnenje o tem vprašanju ljubljanska sekcija Udruga jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov. Poseben odsek inženjske organizacije je zadevo proučil ter podal strokovno presojo; v nji je bila naglašena važnost Tyrševe ceste ter priporočeno, naj bi se na pristojnih mestih odločili za takšno rešitev, da bi bila ohranjena sedanja smer ceste. Pred podvozom ima prednost nadvoz. — Oktobra istega leta je občinski svet sicer poziv na vlado, naj takoj začne s pripravljanimi deli za ureditev ljubljanskega kolodvora ter naj vnese postopno v proračun potrebne kredite. Železniško upravo so pa pozvali, naj upošteva, da je za Ljubljano najbolj idealna rešitev železniškega vprašanja poglobitev proge. Edino tako bi bila Ljubljana oproščena železniškega oklepa brez skode za svoje gospodarske in estetske interese. Izvoljen je bil tudi odsek z nalogo, da skupno z zastopniki železniške uprave proučuje preložitve kolodvora. Odsek je imel nekaj sej in na njih so predvsem obravnavali Blumentalov projekt. Odsek se je izrekel proti nadvozu in podvozu in zahteval koncentracijo kurilnic, delavnice in ranžirnega kolodvora v smeri proti Zalogu. — 25. oktobra L. 1929 se je mestna občina obrnila na prometno ministrstvo z opozorilom na neprimerne železniške naprave v Ljubljani. Generalna direkcija železnic je odgovorila, da ji je vse to znano, a da ni sredstev. — 16. februarja 1932 je župan izjavil na občinski seji, da je vlada priznala nujnost preureditve železnice v Ljubljani in obljubil, da bo skozi 10 let stavljala v proračun po 3 milijone din (skupaj 30 milijonov). — V začetku L. 1934 je bil v obravnavi projekt kolodvorskega poslopja.

MESTNI SVET ZA POGLOBITVENI NAČRT

Januarja L. 1934 je sicer gradbeni odbor, naj pride v obravnavo tudi projekt poglobitve in L. februarja istega leta je mestni svet sicer, naj podrobno oceni načrt poglobitve železnice s proračunom ter naj zbere vse podatke o dejanskem prometu ter kapaciteti železniških naprav kakor tudi vse projekte in predloge o tem problemu za eventualni ponatis.

L. 1936 je prišlo do pozitivne, ko je gradbeni odbor razpravljal o osnutku re-

gulacijskega načrta. Skupno s tehničnim odborom je na več sejah bilo v razpravi kolodvorsko vprašanje v zvezi z regulacijo. 26. maja 1936 je mestni svet sprejel znano resolucijo, v kateri urgira železniško upravo glede kolodvorskega vprašanja in se izreka za poglobitev, nadalje pa poziva prometno ministrstvo, naj odredi stalno komisijo, ki bi naj skupno z zastopniki mestne občine in banovalne izdala definitivni tehnični in finančni program. Generalna direkcija je odgovorila, da ne more sprejeti poglobitvenega načrta in da je posebna komisija nepotrebna. To pa ni oplašilo občinskega zastopstva; obrnilo se je z apelom na javnost. S zadevo se je pečala tudi ljubljanska sekcija inženjske organizacije in je na podlagi razprav sprejela 16. aprila 1937 resolucijo, v kateri se je izreka za poglobitev. 22. junija predlamskim je bila sklica na magistratu javna anketa in na njo so se zastopniki javnih uradov, korporacij, združenj itd. soglasno in odločno izrekli za nujno ureditev neznošnih razmer na kolodvoru in prehodih. Ustanovljen je bil akcijski odbor; v njem so zastopane vse javne korporacije Ljubljane in v okviru tega odbora delujeta propagandni odsek in tehnični odsek. Prirejenih je bilo že več predavanj, napisanih mnogo član- kov itd. Ta odločen nastop ljubljanske javnosti je dal misliti tudi največjim nasprotnikom večje železniške preureditve v Ljubljani. Predlamskim oktobra je bila deputacija naše javnosti v Beogradu pri železniškem ministru ter zahtevala ustanovitve strokovnega tehničnega odbora, ki bi naj proučil vse projekte in izdelal podrobne študije, kakor je bilo to ukrepano za Zagreb, Sarajevo in Skopje. Uspeh deputacije je bila ustanovitev širšega tehničnega odbora po predlogu akcijskega odbora. Pod okriljem širšega tehničnega odbora je bil ustanovljen ožji tehnični odbor in tehnični biro za izdelavo načrtov. Širši tehnični odbor se je sestel 2. in 3. decembra predlamskim na direk- ciji državnih železnic v Ljubljani, ožji odbor je pa imel prvo sejo 17. januarja lani. Tehnični odbor je začel poslovanje šele lani sredi julija ter torej deluje komaj leto dni. Ožji tehnični odbor je imel do- legle 6 sej. Na njih so razpravljali o posameznih projektih.

KAKO JE Z INŽ. KLOPCARJEVIM NAČRTOM

Po vsem tem je stopil pred javnost inž. Klopčar ter je v članku omaloval vseh dosežanih del s čudnimi trditvami. Tehnična stran inž. Klopčarjevega načrta je povsem enostavna, saj v bistvu ni nič drugega kakor projekt Fr. Pusta iz L. 1928. Inž. Klopčar pravi, da se tehniku nudi malokje tako ugodna prilika, da z enim projektom reši dva povsem različna problema; jaz pa pravim (je dejal prof. Horvat), da ima takšnih možnosti vse polno

povsod. Povem dalje, da obe zvezi z enim objektom nosita nedostatke dveh podvo- zov, t. j. dveh cest. Kakor se niso mo- gli odločiti za Pustovo idejo, se ne morejo seveda tudi za inž. Klopčarjev načrt.

MESTNI INŽENJER PROTI INTERESU MESTA

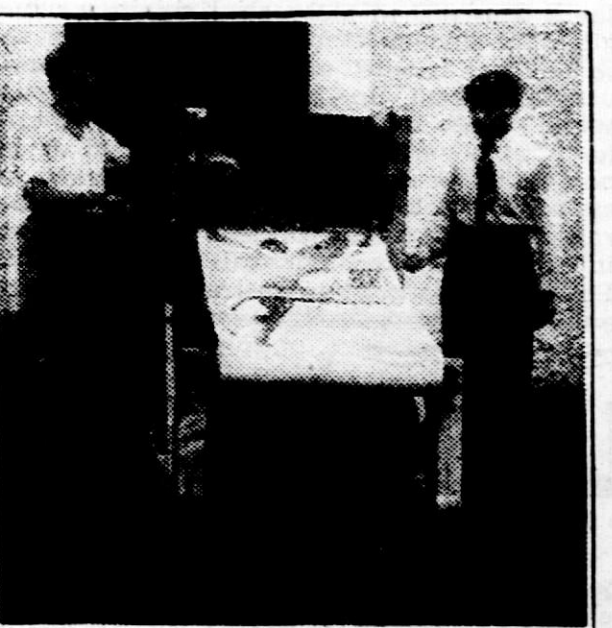
Neprijetnejša je moralna stran zadeve: sprevideli ste, da je kolodvorsko vpraša- nje za Ljubljano izrednega pomena. Vsa Ljubljana naglaša potrebo preureditve že- leznice, magistrat je porabil že mnogo ča- sa in denarja za to, zdaj se pa pojavi me- stni inženjer in pravi, da v Ljubljani ni velikega prometa, da ni stvarne potrebe, da je to plod bahave tehnike, da ni gospo- darske osnove, da so težkoče samo nami- šljene, da ni pametne potrebe in da je to le polovičarska rešitev. Gospodje, kaj bo- na to rekel Beograd, kaj bodo rekli oni, ki jim Ljubljana že desetletja dopovedu- je nujnost preureditve? Kako jim bo pri- šlo prav, ko se tako branijo dati Ljublja- ni kakšen večji znesek! — Inž. K. Ome- nja, da dobimo pojem o prometu šele v mestih s približno milijon prebivalcev. Za- kaj pa torej gradi naša cestna uprava nadvoze in podvoze na gorenski cesti, ko je vendar tam promet še mnogo manjši kakor v Ljubljani? Takšno pisanje pač dokazuje, da inž. K. ne pozna železnicega in cestnega prometa. — Inž. K. pravi: Zakaj poglabljati in delati kilometrske luknje? Jaz pa ga vprašam, ali mu je znano, da dandanes po svetu zelo radi poglabljajo kolodvor? Ali so mu znane poglobitve v Nemčiji, Franciji, Ameriki in tako dalje? Ali ve, kaj pravi o tem eden največjih strokovnjakov srednje Evrope dr. Blum in kaj pravi dr. inž. Cauer? — Inž. Klopčarjev načrt je bil v razpravi, bil je ocenjen že na seji gradbenega obo- ra in v tehničnem biroju in ne, kakor jim podtika inž. K., da o njegovem načrtu ni- so hoteli nič vedeti. Če inž. K. noče spo- znati, da je njegov načrt in za mesto in za železnico neugoden, da v danih razmerah ne more priti v poštev, posebno za mesto ne, potem je pač težko o tem dalje raz- pravljati. Z vsi odločnostjo pa moram ugovarjati in zavrniti inž. K. očitke o pri- stavnosti tehničnega biroja in ocenjevalne komisije. Naj se o tem izjavijo n. pr. za- stopniki železniške uprave, saj je v odboru inž. Klotič, ki je izjavil, da bo sodeloval le, če bodo precenili vse projekte nepristransko.

Dva mlada izumitelja

Primitiven tiskarski stroj je izumil eden, drugi ga je pa izpopolnil

Novo mesto, 4. julija

V Straži živita pri svojih starših dva mlada, talentirana mladeniča, ki se dru- gače živahno udejstvujeta v domačem agi- lnom sokolskem društvu Vavta vas-Straža. To sta dva marljiva sokolska delavca Aš Ivan, absolvent meštanske šole v Novem mestu in ključavničarski pomočnik Šavli Mirko. Vavtovašsko sokolsko društvo, ki je eno najdelavnejših naših društev, katere- mu starostuje že celo vrsto let poštvoval- ni brat Strumbelj Tine, marljivo zbira de- narna sredstva za gradbeni sklad sokol- skega doma. Dom bo društvo brez dvoma imelo v doglednem času sprlo svojega si- stematičnega in intenzivnega delovanja —



prvo na dežel. Z župnim zletom v Vavti vasi, ki se je vršil v nedeljo, dne 2. julija, je imelo društvo veliko dela s pripravami. Izdati pa je bilo treba v ta namen tudi primerne letake.

Mladi Aš, ki ima do tiskarskih strojev veliko veselje, je pričel študirati, kako bi napravil stroj za tiskanje letakov, da bi si društvo prihranilo stroške. Ko se je fant parkrat pomudil v Ljubljani, je izkoristil čas in si šel ogledat našo Narodno tiskar- no. Najbolj mu je ugaljal rotacijski stroj, na podlagi ogleda, si je zamislil stroj za tiskanje letakov. Napravil je sam, kot sin kolarja, primeren lesen podstavek. Na močno ogrodje je montiral tri brezhibno izdelane lesene valje, ki leže vrh drugega in so pritrjeni v ležajih iz bele kovine. Srednji največji kljuk, ki služi za po- gon. Ločeno sta pritrjena — spredaj in zadaj še dva valjarja, ki služita kot navi- jalca za papir. Gornji valj je prevlečen s fino tkanino in služi kot blazinica za ti- skarsko barvo. Srednji služi za vlaganje črk oz. se nanj pritrji matrica, z vdeli- nimi črkami. Spodnji pa vleče papir in ga pritiska ob srednji valj. Na drugi strani se izdelani letaki navijajo avtomatsko zo- pet na valjar. Pri pogonu deluje vseh pet valjev, ki se vrtijo enakomerno okrog svoje osi. Podjetni Aš ni dolgo premišlje- val, kako bi izdelal in s čim bi napravil črke za tisk. Domislil se je linoleuma, ki je bil po njegovem mnenju najpripravněj- ši za izdelavo črk. Nekje je izstaknil v deželni 4 mm in pričel na čeli plošvi iz-

rezavati potrebne črke za besedilo letaka in podoba Sokola z razprostrtimi krili. Sam osnutek plakata mu je napravil njegov bivši učitelj akad. slikar J. Just Hvala.

Ko je bila vsa tiskarska naprava ročno izdelana, je Aš s pomočjo Šavlija pripra- vil vse potrebno za prvi poskus. Napeljala sta celo rolo papirja v stroj in ga ročno pognala. Prvi oditisi so bili zaradi prebi- nega tiskarskega črnila bolj motni, drugi tretji itd. pa vedno boljši in čistejši. Po prvih iztisih je Aš opazil napake stroja, katere je njegova bistra glavicca takoj od- stranila. Šavli pa je kot mehanik izbolj- šal prve napake stroja v legi in tečajih, da je vse brezhibno delovalo in da je bil pogon enakomeren.

Po izboljšanju vsega mehanizma, ki je izdelan v vsem svojem ustroju natančno do milimetra, je stroj pričel na veliko za- dovoljstvo obeh mladeničev, brezhibno de- lovati. V nekaj minutah sta natiskala s svojim strojem par sto letakov, katere je društvo takoj razposlalo vsem bratskim ednicam. Letaki, široki 80 cm, so izdelani v trobarvnem tisku, kakršne izdelujejo le popolne naše tiskarne. S strojem se nati- sne poljubna množina letakov. To obču- dovanja vredno iznajdljivost obeh mladih fantov, ki sta drugače brezposelna, obču- duje ves okraj, predvsem še domača fara. Stroj bosta izumitelja podarila svojemu društvu, ki ga bo imelo za svojo uporabo. Mlada izumitelja, ki sta svojo zani- sel izvedla od kraja in se je lotila z ve- liko vztrajnostjo, je finančno podprl gosp. Strumbelj, trgovec in pos. v Vavti vasi, ko je videl, s kakšno vnemo in vztrajnostjo sta se fanta lotila nelahkega dela, ki je tirjal od obeh neverjetno veliko potrpe- ljivosti in natančnosti v delu. Že sprito tega samega dejstva je treba Ašu in Šavliju na tem delu samo čestitati.

Leseni tiskarski stroj je sokolsko dru- štvo v Vavti vasi dalo razstaviti sedaj ob priliki velikega župnega zleta, ki je bil v Vavti vasi v nedeljo 2. julija na prelepem prostornem vrtu brata Ivana Kulovca.

Ob tej priliki naj bo povedano, da je proti koncu meseca junija, preminul na Dunaju v visoki starosti 78 let izumitelj tiskarskega rotacijskega stroja Teodor Reich. Njegov prvotni izum služi na Ašov- vega s to razliko, da je Reichov stroj bil iz kovine Ašov pa je iz trdega lesa.

Anici Reboljevi v spomin

Ljubljana, 5. julija. »Slovenski Narod« je poročal o tragič- ni smrti žrtve nesrečne ljubljene komaj 19 letne Anice Reboljeve iz Raven pri Mi- slinjah. Njen prijatelj nam je poslal to-le spominsko pismo:

Draga Anica! Ali je to mogoče? — ali sanjam! Pravkar sem Te srečal polno veselja, življenjske sreče, nasmejane obraze in danes? Spiš mirno v svoji rodni zem- ljici na Sv. Gori. Anica, ali si kedaj po- mislila, ko si hodila po beli Ljubljani, da boš morala pasti kot žrtev ljubosumja, da boš morala svoje mlado življenje žrtvo- vati za ljubezen? In vendar je hotela us- da tako. — Kakor nageš si bila, — samo

trenutek, pa je že ugasnilo Tvoje življe- nje.

Srečna je — pravi on, ki Ti je uničil življenje — on pa ne bo videl nikoli več zlatega solca, in njegovo življenje je uni- čeno. Res ozek je Tvoj grob, vendar pa si v njem svobodnejša kakor on v tej ječi življenja.

Anica — pogled, kako lepi so poletni dnevi — vse je v cvetju. Veselje vlada vse povsodi — samo mi smo žalostni, ki

smo Te poznali. Nikoli več ne boš hodila po cvetočih travnikih, — nikoli več ne bode zle Tvoje oči lepih Karniških pla- nin, ki si jih tolikokrat občudovala — mirno boš spala v sveti zemlji.

Anica! Kadar bo najlepše solnce sijalo, pridem na Tvoj grob, in Ti prinesem tistih živorečnih nagelov, ki si jih tako ljubila v življenju. Prinesem Ti pozdrave bele Ljubljane, ki si jo tako ljubila.

Anica, sladko spavaj.

Kdaj dobe pod Golovcem most?

Mostiček, namenjen samo pešcem, je iz prometnih razlogov nujno potreben

Ljubljana, 5. julija. Zadnja leta se je začelo spreminjati ter modernizirati tudi idilično naselje pod Go- lovcem, naselje, ki smo ga pred leti še ime- novali Hradskega vasa. Na pobočju zele- nega Golovca, ob poti, ki drži med dišeče gozdove, je nastala nova stanovanjska čet- rt modernih vil. To je precej hud kontrast med starim podgolovskim naseljem, med starejšimi hišami, ki ne morejo skriti svo- jega prijaznega predmestnega značaja. Pa tudi glavna cesta pod Golovcem je ostala še vedno predmestna. Vendar bi se zelo motil, kdor bi mislil, da vlada pod Golov- cem še vedno idilični mir. Promet je živo- hen, za takšno cesto preživahen. Cesta je na nekaterih krajih tako ozka, da se ne moreta srečati dva voza. Vedeti morate, da ta cesta veže vzhodna ljubljanska pred- mestja z Dolenjsko cesto in Barjem. Ce- sta za teži promet sploh ni primerna. Ne- katere hiše stoje tik ob cesti in so že ne- koliko poškodovane, ker vozijo mimo od časa do časa tudi težki tovorni avtomobi- li.

Toda to ni edina prometna težava pod Golovcem. Tako se je pokazala že zdavnaj potreba po boljši zvezi z mestom. Gruber- jev prekop je premosten le pri začetku in koncu dolge Hradskega ceste. Najbližja zveza med Golovcem in mestnim oser- jem bi bila po mestu ob Streljski ulici. Ta most je na programu mestnih del že dolgo vrsto let. Marsikdo tudi ni pozabil obljube, da bodo most začeli graditi letos. Zato se ljudje še tem bolj vprašujejo, ali bo mesto res kmalu dobilo potrebno zvezo z Golovcem ali ne.

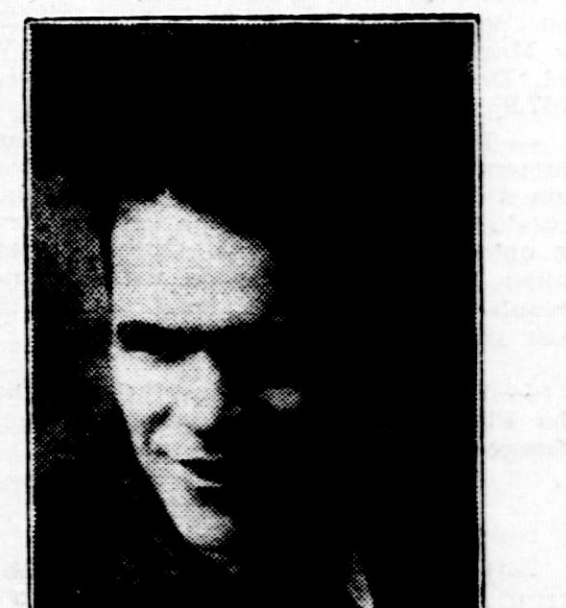
Zdaj ni treba več dokazovati, da bi bil mostiček, namenjen sicer samo za pešce,

zelo potreben iz prometnih razlogov. Za novi most pa govori še en pomemben raz- log; kar pomenijo zahodnemu delu mesta tivoljski in rožniški gozdovi, to je Golovec za vzhodni del mesta. Poljane so najbolj odrezane od ozevajočih narave. V tem vzhodnem delu mesta ni parkov, pač pa mnogo prahu, ker je promet precej živo- hen. Sorazmerno blizu je pa Golovec, a težko pristopem. Najbližja pot pod Golo- vec in med golovske gozdove bi bila čez mostiček ob koncu Streljske ulice. Zdej je Golovec za večino meščanov še nezbra- njen zaklad. Odprite ga ljudem, potrebnim zraka in krepčilnega miru med gozdnim zelenjem!

Kako zelo vpliva na večji promet dober pristop do mestnih sprehajališč, kaže naj- bolje primer novih rožniških poti. Prejšnje čase si marsikdo ni upal po blatnih poteh proti Rožniku in mnogi meščani niso zna- li ceniti sicer krasnih sprehodov po tivoljskih in rožniških gozdovih. Zdej zahaja na Rož- nik mnogo več ljudi kakor pred leti in mnogi meščani so šele zdaj odkrili Rož- nika. ... To sicer ni posebno lepo sprče- valo za nje, toda moramo jih vseeno po- hvaliti, da so se jim oči odprle vsaj zdej. Tudi Golovec je takšno bogastvo za Ljub- ljano, če ne še večje kakor Rožnik, saj k njemu gravitira skoraj večji del mesta. Do- volj žalostno bi bilo, če bi Ljubljana ne mogla zgraditi takšnega skromnega mostič- ka, ki bi tako zelo koristil mnogim mešča- nom in bi šele marsikomu odprl Golovec. Zato upamo, da obljube ne bodo pozabljene. Opozorjati bomo na nje, dokler ne bo- do uresničene. Ljubljana mora dobiti čim prej most med Streljsko ulico in Hrads- kega cesto!

Ludvik Starič izven nevarnosti

Znani naš dirkač Ludvik Starič se je v nedeljo na mednarodnih motociklistič- nih dirkah v Zagrebu ponesrečil. V takih primerih ljudje radi pretiravajo in tako se je zgodilo tudi zdaj, da krožijo o Sta- riču razne pretirane vesti, češ, da je nje- govo stanje brezupno. Nekateri vedo celo povedati, da je že umrl. V resnici pa ni tako hudo. Včeraj je bil Starič operiran in zdaj je izven nevarnosti. V začetku je res kazalo, da so njegove poškodbe res- ne, v resnici pa niso bile tako nevarne, da bi šlo za njegovo življenje. Starič ima zlomljeno levo ključno kost, sicer pa samo odrgnjeno levo nogo in hrbet, dočim no- tranjih poškodb nima. Zdravi se v Zagrebu na kliniki v Draskovičevi ulici in bo v ne- deljo že lahko prisostvoval mednarodnim dirkam za zlato čelado, seveda le kot gle- dalec.



Za zlato čelado se bodo borili ti-le naj- drzejši vozači: Zagrebčani Babič, Uroš in Drnovšek, Mariborčan Hinko Cerić ter Nemci, znani evropski motociklistični pr- vak Schneeweiss, Maksreiter, Otto Brindl, Busse in Günsenhauer, Anglež Butler in češki prvak Jan Lucak. Razen Lucaka in Schneeweissa bodo dirkali vsi na angli- škimi Martin Jap motocikli, kakršnega ima tudi naš Starič, ki mu želimo, da bi čim- prej okrevail in da bi ga kmalu zopet vi- deli med evropskimi »asi« na mednaro- dnih tekmah.

Obrtniška tombola v Kranju

Kranj, 3. julija. Kranjski obrtniki so se odločili zgraditi v Kranju »Obrtniški dom«, ki naj bi jim omogočil intenzivnejše delo na polju stro- kovne izobrazbe, obenem pa naj bi dom služil tudi temeljitemu organizatoričnemu in gospodarsko pospeševalnemu delu. Go- tovo je, da je zamisel kranjskih obrtni- kov potrebna vsa uvaževanja in tudi nujna. Toda v današnjih časih je težko na- htevat, da bi gradba doma padla v breme obrtnikov, ki se morajo boriti v težkih raz- merah za svoj obstoj ne da bi pri tem trpela kakovost njihovih izdelkov. Obrtni- ki sami pa tudi upoštevajo položaj drugih in zato nočejo nikogar nadlegovati s pro- jekti in nabiralnimi akcijami za zgradit- ev doma. Pomagali si bodo sami s tom- bolo.

Tombolo nameravajo prirediti 6. avgu- sta t. l., v zvezi s njo pa bo tudi 14-dnevna razstava glavnih dobitek, katerih bo nad 20. Vsi glavni dobiki, katerih skupna vred- nost znaša preko 100.000 din, so prvot- nost izdelki naših obrtnikov, ki hočejo ude- leženecem tombole postreči s izbornimi opravami in artikli svojih strok, sebi pa olajšati zgraditev doma.

Da bo tombola kranjskih obrtnikov res nekaj posebnega in da zasluži zanimanje nam kažejo dobiki, od katerih bo go- tovo kompletna spalnica iz korenine kav- kaškega oreha zbuja največ pozornosti in tudi največ poželjenja udeležencev tom- bole. Tej spalnici pripada tudi vsa postelj- nina. Naslednji dobiki bodo tudi nekaj posebnega po svoji dragoceni izdelavi in vrednosti; tako bo med glavnimi dobiki tudi krasno izdelana kompletna jedilnica iz palisandrove rože, potem 3 spalnice in sicer ena iz hrastovega lesa, 3 kuhinjske opreme, 1 kmečka soba v slov. nar. slogu iz macesna, kompletna otroška soba, opre- ma za pisarno iz trdega lesa, oprema za predbošo z ogledalom, breg, 2 velika soda iz hrastovine, kompletna konjska oprema, kavč iz orehove korenine, elektromotor za 6 HP, moška in ženska kolesa, krasna ta- pecirana garnitura za sprejemnico itd.

Že teh par dobikov nam jamči za pri- lažnost tombole, toda poleg vseh teh bo še 400 drugih lepih dobikov, ki bodo pri- tegnili 6. avgusta v Kranj mnogo ljudi. Priprčani smo, da bodo lepi dobiki pri- nesli tudi našim obrtnikom potrebno po- doro, da se bo njih zamisel čim preje ure- ničila.

Schmeling prvak Evrope

Stadion Adolfa Hitlerja v Stuttgartu je napolnilo v nedeljo 65.000 gledalcev. Če bi bilo vreme ugodnejše, bi bil obisk še več- ji. Ljudje so z velikim zanimanjem priča- kovali rokoborbo, ki se je na končala ne- pričakovano naglo, ko sta se spoprijela glavna dva rokoborca. Max Schmelling je bil izzval Adolfa Häuserja na borbo za prvenstvo Evrope vseh tež. Od začetka je držal svojega nasprotnika z levico od te- lesa in takoj mu je zadal več krepkih udar- cev. Močan udarec z desnico je Häuserja omajal že v 71. sekundi po otvoritvi ro- koborbe. Schmelling je zadel Häuserja po- novno s desnico točno na brado. Häuser je oblašal in lekal je še nekaj minut neza- vesten, ko je sodnik že izjavil, da je bor- ba končana. Schmelling si je priporil prvič naslov evropskega prvaka s prepričevalnim knock-outom.



Potem sta se spoprijela dve Pražana. Mo- nos Kreits je premagal knock-outom Hampachra v IV. kolu. Boljši rezultat je dosegel Krubusch proti Bruchu, ki se je boril osem kol neodločeno. Krubusch je bil v prvih kolih boljši, aredi borbe ga je Bruch večkrat težko zadel. V sedmi kolli je premagal mojster Benzelman Müllerja, Belski pa Dittricha.

NOBENA LEPOTE
— Danes smo izstali v razredu kragi- co lepote.
— Kakor je smagala?
— Nobena. Vsaka je dobila samo en glas.

OBIŠČITE POSTOJNSKO JAMO

PRI TRSTU IN OPATIJU (ITALIJA)

ODPRTA VSE LETO

Pojasnila: ENIT, Beograd, Terazije 16, in pri vseh uradih »PUTNIKA«.

DNEVNE VESTI

— Kralj Peter II. na vojnih lahadjah. Po uspešnem ribolovu se je kralj Peter II. včeraj odpravil na motorni čoln v budvansko pristanišče, kjer je sprejel raport od poveljnikov vojske in mornarice. Iz motorne čolne se je povzpela na torpedovko TS, s nje je pa odšel na jacht kraljice Marije »Danica«. Končno se je odpravil iz pristanišča, kjer ga je ljudstvo na vdušeno pozdravljalo in se vrnil nazaj v Miločer. Popoldne se je odpravil z avtomobilom na križišče cest Cetinje—Budva in dalje proti Budvi šofiral je sam.

— Kralj pokrovitelj avtomobilskih dirk. Nj. Vel. kralj Peter II. je sprejel pokroviteljstvo nad II. avtomobilskimi dirkami, ki bodo letos 3. septembra v Beogradu v proslavo kraljevega rojstnega dne.

— Dva vojaška izpita. Včeraj je pred vojaško komisijo v Beogradu položil izpit za majorja znani mariborski zdravnik dr. Janko Dermovsek, ki je sedaj najstarejši zdravniški major v naši armadi. Ističasno je njegov sin Marko, jurist iz Zemuna, napravil izpit za podporočnika.

— Kongres nemških akademikov. V Novem Sadu bo v nedeljo kongres nemških akademikov iz vse države. Obpravljalo se bo v prvi vrsti vprašanje organizacije nemških študentov in absolviranih akademikov po strokah.

— Poštna pristojbina za pisma in dopisnice v prekooceanskem zračnem prometu. Z 28. junijem je bil uveden poštni zračni promet preko oceana. Pošto prevažajo ameriška letala. Kdor hoče poslati ameriško pismo ali dopisnico z letalom mora napisati na njo: Par premier service arien France Etats Unis. Pristojbina se računa po teži pisma odnosno dopisnice in plača se za vsakih 10 gramov: za Azore 7,50, za Holandske Antile 27, za Bahamske otoke 20, za Bermude 20, za St. Domingo 20, za Ekvador 29,50, za Guatemalo 21, za angleško, holandsko in francosko Guajano 29,50, za Guadelupo 22,50, za Haiti 20, za Havajo 24, za angleški Honduras 21, za Kolumbijo 29,50, za Kostariko 22,50, za Kubo 20, za Martinique 22,50, za Mehiko 20, za Nikaragvo 22,50, za Peru 29,50, za Portoriko 20, za Salvador 21 in za USA 15,50 din. Letala odhajajo iz Marsella tako, da prispe pismo iz Zagreba v Ameriko v 2 do 3 dneh.

— Za mrtve proglašeni. Okrožno sodišče v Murški Soboti je uveljavilo postopanje, da se proglašajo za mrtve zasebniki v New Yorku Henrik Pitz, poljedelec iz Trdkove Mihalje Farte, poljedelec iz Radoslavca Franc Zamke, soproga trgovca v Srijeru, komičar Zala na Madžarskem, Terezijski Kardoš, posestnik iz Panovca Jozef Filo, posestnikov sin iz Trnja Martin Horvat, posestnikov sin iz Mačkovec Al. Gomboc, posestnikov sin iz Lešan Julij Breznik, posestnik iz Lešan Josip Bauman, posestnikov sin iz Grabonosa Matevž Trstenjak in posestnik iz Gomilice Franc Poredoš.

— »Ljudska samopomoč« v Mariboru. Imela v nedeljo, dne 2. t. m. svoj redni občinski zbor, na katerem so se sprejela nova pravila, po katerih se je pretvorila iz registrirane pomočne blagajne v zavarovalno združenje z omejenim jamstvom. Novi zakon o gospodarskih združenjih z dne 24. sept. 1937 vsebuje določilo, s katero se ukinje zakon o registriranih pomožnih blagajnah in se morajo te pretvoriti v 4 letih po določbah zakona. Odbor je smatral po posvetovanju s strokovnjaki za najprimernejšo obliko združenja z omejenim jamstvom, kar je sedaj občini zbor sprejel. — Iz poročil blagajniških funkcionarjev ugotovimo, da je imela Ljudska samopomoč konec lanskega leta (1938) 8.107 članov, prometa čez 36 milijonov, a matematične rezerve in varnostni sklad sta dosegla vsoto 7.807.161,93 din. Na predlog zavarovalnega telesa je občini zbor sklenil, da se dajatev (pogrebnine) članov, pristopivših do 1. nov. 1933, do nadaljnjega zmanjša za 18%. 349—n

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večina jasno in toplo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu 31, v Kumboru 30, v Dubrovniku 29, v Zagrebu, Beogradu in Rabu 26, v Ljubljani 24,8, v Mariboru 24,6, v Sarajevu 24, na Visu 23. Dnevi je kazal barometar v Ljubljani 767,9, temperatura je znašala 11,8.

— Dva samomora. Na zagrebški kliniki je umrl včeraj poslovodja Dragotin Iveković s Sušaka. V Zagrebu je prišel, da bi obiskal svoje sorodnike, pa se je zastrupil z octovo kislino. V vasi Obreški Gornji blizu Ivančičloštera se je ustrelil 25letni kmet Vinko Cimaš. V smrt je šel zato, ker sta mu utonila konja.

— Proti sončarici uporabljajte Tschamba Fil. Kr. dvorni dobavitelj Drogierja Gregorčič, Ljubljana, Prešernova 5.

stalna cena. Tiskarska podjetja ne morejo strankam brez velikih težav dokazati, da niso krivi, da morajo tudi ona povisati cene, ker je kalkulacija papirja znatno poskočila.

— Iz »Službene listae«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 53 z dne 5. t. m. objavlja dopolnitveni zapisnik k zapisniku med Jugoslavijo in Švicco o vzajemnem blagovnem prometu in ureditvi plačil v zvezi z njim, uredb, s katero se za obrte za predelavo mleka in obrte za prodajo mleka in mlečnih izdelkov predpisuje dovolitev, uredb o spremembah in dopolnitvah uredb o skupnem davku na poslovi promet, pravilnik o opravljanju strokovnega izpita za pooblaščen inženjerje geodete z določbami o izpitu za izvrševanje javne geodetsko-geometrijske prakse po gradbenih, kulturno tehničnih, geodetskih in geodetsko kulturno tehničnih inženjerjih, postopek za izvrševanje pravilnika o natančnejših določbah za avtorskopisno posredništvo in o svobodnih dinarjih.

— Živalske kužne bolezni v dravski banovini. Po stanju z dne 25. junija je bila v dravski banovini svinjaka in parkljeva na 165 dvorcih, steklina na 1, konjski garji na 1, svinjska kuga na 37, svinjska rdečica na 33, in kuga čebelarje zalege na 5 dvorcih.

— Za mrtve proglašeni. Okrožno sodišče v Murški Soboti je uveljavilo postopanje, da se proglašajo za mrtve zasebniki v New Yorku Henrik Pitz, poljedelec iz Trdkove Mihalje Farte, poljedelec iz Radoslavca Franc Zamke, soproga trgovca v Srijeru, komičar Zala na Madžarskem, Terezijski Kardoš, posestnik iz Panovca Jozef Filo, posestnikov sin iz Trnja Martin Horvat, posestnikov sin iz Mačkovec Al. Gomboc, posestnikov sin iz Lešan Julij Breznik, posestnik iz Lešan Josip Bauman, posestnikov sin iz Grabonosa Matevž Trstenjak in posestnik iz Gomilice Franc Poredoš.

— »Ljudska samopomoč« v Mariboru. Imela v nedeljo, dne 2. t. m. svoj redni občinski zbor, na katerem so se sprejela nova pravila, po katerih se je pretvorila iz registrirane pomočne blagajne v zavarovalno združenje z omejenim jamstvom. Novi zakon o gospodarskih združenjih z dne 24. sept. 1937 vsebuje določilo, s katero se ukinje zakon o registriranih pomožnih blagajnah in se morajo te pretvoriti v 4 letih po določbah zakona. Odbor je smatral po posvetovanju s strokovnjaki za najprimernejšo obliko združenja z omejenim jamstvom, kar je sedaj občini zbor sprejel. — Iz poročil blagajniških funkcionarjev ugotovimo, da je imela Ljudska samopomoč konec lanskega leta (1938) 8.107 članov, prometa čez 36 milijonov, a matematične rezerve in varnostni sklad sta dosegla vsoto 7.807.161,93 din. Na predlog zavarovalnega telesa je občini zbor sklenil, da se dajatev (pogrebnine) članov, pristopivših do 1. nov. 1933, do nadaljnjega zmanjša za 18%. 349—n

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večina jasno in toplo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu 31, v Kumboru 30, v Dubrovniku 29, v Zagrebu, Beogradu in Rabu 26, v Ljubljani 24,8, v Mariboru 24,6, v Sarajevu 24, na Visu 23. Dnevi je kazal barometar v Ljubljani 767,9, temperatura je znašala 11,8.

— Dva samomora. Na zagrebški kliniki je umrl včeraj poslovodja Dragotin Iveković s Sušaka. V Zagrebu je prišel, da bi obiskal svoje sorodnike, pa se je zastrupil z octovo kislino. V vasi Obreški Gornji blizu Ivančičloštera se je ustrelil 25letni kmet Vinko Cimaš. V smrt je šel zato, ker sta mu utonila konja.

— Proti sončarici uporabljajte Tschamba Fil. Kr. dvorni dobavitelj Drogierja Gregorčič, Ljubljana, Prešernova 5.

Iz Ljubljane

— Iz živilski trg. Tudi danes je bilo na trgu mnogo blaga, a skoraj prav toliko kakor ob sobotah. Dokler bo še napredno toliko črešenj in jagod, bo trg vedno tako dobro zasaden. Sedva zavzemajo zadnje čase na trgu mnogo prostora tudi prodajalke zelenjave in solivja, ker je pač čeda. Ije več domačih letosnjih pridevkov. Cene se zadnje čase niso bistveno spremenile. Med sadjem je napredaj še vedno največ črešenj. Med uvoženim sadjem je bilo danes tudi posebno mnogo marelic, ki so že od 5 din kg navzgor. Novost med sadjem so zelene smokve, ki so po 10 din kg in jabolka, ki jih prodajajo po 6 din kg. Mnogo je tudi že hrušk, da so se že precej lepe pocenile na 4 din kg. Malo je bilo danes samo perutnine, ker je gospodinjje pač med tednom ne kupujejo mnogo.

NA VRTU GOSTILNE

»ZVEZDA« nastopita danes zvečer med koncertom orkestra Zvezde zopet priljubljena humorista

Ježek in Jožek

Dospela so nova dalmatinska in do-nača vina. Izvrstna kuhinja. Pečenje na ražnju.

Za obilen obisk se priporoča

MARIJAN SILOVIO

— Iz Glas iz občinstva. O zapušteni Kolesarji smo že večkrat pisali, toda zdaj se, da so naše pritožbe zaman. Opozarjamo mestno občino, da na podaljšku bodoče Riharjeve ulice razni vozilki, med njimi tudi mestni še vedno dovajajo star gradbeni material in razne smeti ter odpadke. Mislimo, da je to nedopustno še iz higienskih razlogov. Zlatjarina ulica, ki je glavna prometna cesta za vso Kolesarjo, se zelo zamažena. Prosimo mestno občino,

DANES PREMIERA!
Film o treh zaljubljenih,
ki se borijo proti laži
Predstave ob 19. in 21. uri

Nesramna laž

da posveti kolezijskemu okraju malo več pažnje, ker prav tako plačujemo davke, kakor meščani sredi mesta.

— Iz ženski APZ — koncert slovenske umetne in narodne pesmi, ki ga bo priredil v petek 7. t. m. ob pol 21. uri ženski akademski pevski zbor v veliki filharmonični dvorani, bo dirigiral France Marolt. Nastopilo bo nad 40 pevki, mladih in zrelih glasov. — Vstopnice in programi so v prodaji na univerzi v vratarstvu loži. Na razpolago so še vstopnice od 20 din na. vzdol. Cena programom je 2 din. — Opozorjamo, da bo na dan koncerta blagajna poslovala na univerzi samo do 17. ure, nato bo odprta v filharmonični dvorani od pol 20. dalje.

— Iz Imetniški vodni naprav do učinka 15. K. S., ki si še niso pridobili oblastvene dovoljenja za svoje naprave, se opozarjajo, da do 10. julija 1939 poteče zadnji rok, do katerega morejo vložiti prošnje za oblastveno odobritev svojih naprav brez kazenskih posledic. Kdor torej oblastvene odobritve za obratovanje vodne naprave (vodno kolo, turbina itd.), do učinka 15 KS še nima, pa naj je napravo zgradih kardarko, naj do 10. julija t. l. vložijo prošnjo pri pristojnem sresnem načelniku ali mestnem poglavarstvu, ker bo sicer kaznovan po predpisi št. 71. zakona o izkoristitvi vodnih sil.

— Iz V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani pri franciškanskem mestu se sedaj nahaja optika in urar FR. P. ZAJEC, točej ne več na Starem trgu. — Samo kvalitetna optika.

Jeseniške občinske zadeve

Jeseniški občinski odbor je obravnaval na dveh sejah važna gospodarska vprašanja

Jesenice, 4. julija
V zadnjem času sta se v kratkem razdobju vršili dve seji občinskega odbora, na katerih so občinski odborniki razpravljali v zelo važnih gospodarskih zadevah. Občinski odbornik g. Šoberl Ciril je poročal, da bo občina letos izvršila večja vodovodna dela na Planini-Sv. Križ. Predlagal je, da občinski svet izvršitev teh del odobri. Sklenilo se je soglasno, da se vsa dela izvrši v lastni režiji in sicer so obrtniška dela poverjena domačim obrtnikom, težakša dela pa domačim delavcem.

Predsednik občine g. Markež Valentin je poročal, da je banska uprava nakazala mestni občini din 25.000.— iz banovinskega nedostopnega sklada. Denar se bo po nalogu banske uprave uporabil za najbolj nujno potrebna dela.

Član obč. uprave g. Peter Arnež je poročal, da je občina po sklepu občinskega odbora vložila pri Borzi dela prošnjo za posojilo za gradnjo Delavskega doma. Bora dela je odobrila posojilo v znesku din 500.000 z 4% obrestmi. Ker je občina z gotovostjo računala, da bodo obresti znašale le 2%, predlaga poročalec naj občina ponovno proš pri Borzi dela za znižanje obrestne mere.

Član obč. uprave g. Čufar Andrej ml. je poročal, da sta se v zadnjem času vršila dva komisijata ogleda za gradnjo carinskega skladišča. V zadnji komisiji sta bila tudi zastopnika finančnega in železniškega ministrstva. Komisija je določila, da se bo skladišče gradilo ob Kralja Petra cesti in da se v smislu št. 118 gradbenega zakona na predlog banske uprave izreče nad tem zemljiščem gradbeno zapora in da se za ta dela porabi samo denar, ki je naložen v posebnem kaldrinskem fondu občine Jesenice. Predlogi, ki jih je v tem smislu iznesel g. Čufar so bili s 23 glasovi sprejeti.

Dalje je g. Čufar poročal, da je občinska uprava sklenila, da se postavi baraka za cigane. Občina je tozadevna dela razpisala in prejela od tesarških mojstrov tri ponudbe. Predlaga, da se delo odda g. Petkošu Ivanu z Jesenice kot najnižjemu ponudniku. Predlog je bil soglasno sprejet.

Predsednik občine g. Markež je poročal, da je policijski komisariat na Jesenicah pri banki upravi zaprosil, da bi se cestni red razširil na mesto Jesenice. Če bo prošnja ugodno rešena, bo policijski komisariat izdal posebno naredbo o prometnih prepovedih in omejitvah in to po zaslišanju mestne uprave. Policijski komisar je predložil osnutek te uredbe občinskemu od-

KINO MATA
tel. 21-24

Predstavi ob 16. in 21.

z mlado koloraturko LILY PONS, članico Metropolitan opere. Glasba: Rossini — Strauss — Schwarz. Najlepše arije iz opere »Seviljski brivci«, Straussov valček »Na lepem plavem Dunavu« in drugo. Komur je do lepe glasbe, naj si film vsekakor znižane cene!

Sijajni glasbeni slager
PARIŠKO DEKLE

PESEM REKE

Dunne in Allan Jones. Globoka in ganljiva pesem ljubljani in sreci! — Globoka, čista in nemirna kot življenje samo! — Muzika: Jerome Kern. Režija: James Whale. Poletne znižane cene! KINO SLOGA, tel. 27.30, ob 16. in 21. uri.

PREMIERA DANES!

veličanstvena muzikalna drama po slavni noveli Edne Ferber »Show Boat«. — V glavni vlogi: Irene Dunne in Allan Jones. Globoka in ganljiva pesem ljubljani in sreci! — Globoka, čista in nemirna kot življenje samo! — Muzika: Jerome Kern. Režija: James Whale. Poletne znižane cene! KINO SLOGA, tel. 27.30, ob 16. in 21. uri.

— Iz Pevsko društvo »Lj. Zvon« ima svoj redni letni občni zbor v ponedeljek, dne 10. t. m. ob 20. v društvenih prostorih — Mestni dom I.

SPORT

— DKS Edin'svo Ljubljana ima svoj redni sestanek dirkačev in odbornikov v četrtek ob 20. uri v prostorih gostilne »Stara šola« na Celovški cesti. Vsi, ki nameravajo na proslavo v Slovenj Gradec, naj se sestanka zanesljivo udeležijo.

— Kolesarska podzveza Ljubljana vabi vse odbornike na svojo redno sejo, ki se vrši danes ob 20. v kavarni Vošpernik, Stari trg 34.

je na čudo — vsekakor ženska ban. bolnica, ki bi morala v prvi vrsti paziti, da se mrčes — uniči. Na svojem prostoru ima bolnica par korakov stran — na samem vrhu, postavljena svinjaka, kjer se rede prašiči. Tu je že nekaj let samo pravo leglo komarjev, ki v rojih obletavajo vse sosedne okolice. Mrčes se zlasti ponoči, ko so stanovanja razsvetljena, prikrade v hiše, kjer stanovalci pred komarji nimajo cele noči pravega miru.

Mislili so, da bo ban. ženska bolnica prva prišla trebiti in uničevati mrčes. Na žalost se to do danes ni zgodilo. Vsa okoliška stanovanja in stan zavoro so polni tega neugnanega mrčesa, zaradi katerega ne trpe samo odrasli temveč predvsem otroci, ki se ne morejo in ne znajo braniti teh pijavk. Banovinske svinjake, ki so pravo leglo komarjeve zalege v tem delu mesta, je treba na vsak način odstraniti iz območja zavora in jih postaviti kam na periferijo mesta. Ljudje sami si ne vedo tolažiti, zakaj se to že ni storilo. Vsi privatni lastniki, ki so imeli v samem mestu živinske hleve, so iste morali že davno odstraniti, baš iz higienskih razlogov. Prebivalci tamošnjega okraja so prepričani, da bo v stvar posegla sama mestna občina, če že drugače ne gre in napravila v tem pogledu red.

Obsodba dveh morilcev

Novo mesto, 5. julija
Včeraj smo poročali o dveh razpravah zaradi umorov, ki sta se pričeli pred novomeškim sodiščem. Obe razpravi sta bili že včeraj zaključeni in tudi obsodba je bila izrečena. France Bančič je bil obsojen zaradi umora posestnika Jožeta Skvarče na 20 let robije na trajno izgubo častnih pravic, Marija Liparjeva, ki ga je po nagovarjanju k zločinu, pa na 12 let robije in na trajno izgubo častnih pravic. Državni tožilec je zaradi preizkušnje kazni prijavil revizijo in priziv.

V drugi obravnavi je bil obsojen 26-letni posestnikov sin Janez Zupan iz Preleca, ker je 30. aprila v gozdu zavrtno ustrelil Jožeta Kneza, na 20 let robije in na trajno izgubo častnih pravic. Soobtožena Ana Knezova je bila oproščena obtožbe. Zupan je sodbo smeje sprejel in izjavil »da bo 20 let luščeno«.

Vera popoldne je bila tudi razprava proti Antonu Hočevanju, ki je skupaj s zloglasnim razbojnikom Kodrom izvršil več vlomov in ropov na Dolenjskem, tako v okolici Dobriča, Stične in drugod. Glavna priča je bil Koder, ki so ga ukenjenega pripeljali iz mariborske kaznilnice k razpravi v Novo mesto. Koder je povedal, da mu je Hočevar diktilal grozila pisma raznim uglednim osebam, tako nekemu notarju in nekemu zobozdravniku, s katerim je imel baje nedovoljeno razmerje. Hočevar je med razpravo vzdihnil, da Koder laže, a ko ga je to ostro savnil, je dejanje priznal, prav tako tudi razne vlozne in tatvine.

Sodišče ga je spoznalo za krivega in je bil obsojen na osem let robije. Po obsodbi je moral v zapor, Kodra so pa orožniki spet močno vkenjenega odpeljali nazaj v Maribor, kjer se na svojo slično pokorilo do smrti.

PRIPOROČLJIV

Ona: Kako sama sem na svetu in kako rada bi imela koga, ki bi mi pogosto pšal, da bi mi lahko odgovarjala.
On: Priporočam vam svojega krojača, ki mi zelo pogosto pša.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda Din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par davek posebej

Najmanjši znesek 8 Din

VALJČKE ZA SADNE MLINE in sadne mline naročite pri — Ribizel, Smartno ob Paki. 2140

TRGOVINO

z mešanim blagom in trafiko na prometni točki v industrijskem centru, se takoj odda v najem. Naslov: A. Kajtna, Gamberje, Prečna 3, Celje. 2146

PO PRIZNANO NIZKIH CENAH

si nabavite najboljše moške obiske, perle in vsa praktična oblačila pri PRESKERJU, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14. 1. T.

50 PAR ENTLANJE

asuriranje, vesenje sava, perila, monogramov, gumblin. Velika zaloga perja po 7.— din. Julijana, Gospodstva c. 12. 2151

KLIŠEE

END IN VECBARVNE

Jugografika

SV. PETRA NAČIŠT 21

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej

Najmanjši znesek 8 Din

VEČ PLESKARSKIH in soboljarskih pomočnikov sprejme takoj Janko Gregorič, Slovenjgradec. 2144

VEČ OCVLJARSKIH STEPARIC

sprejme takoj Ivan Prešeren, Kranj, Blejska c. 17. 2149

SIVILJA MOJSTRIČA

vrnila se po več letih prakse iz Pariza, vajena tudi najfinjšega posla, gre živet na dom. Vprašati v restavraciji Legat, Lince-Bled. 2151

PRIKROJEVALKA

pletenin, dobro izurjena, dobi službo. Mesto stalno. Ponudbe samo prvovrstnih moči na Blau et Bartoš, tovarna trikotaže, Karlovac, Banja. 2152

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej

Najmanjši znesek 8 Din

MARELICE

za vkuhanje dobite najceneje pri M. Kompare, Gradišče 7 — telefon 36-30. 2142

OGLASUJ

V MALI OGLASNI

»SLOV. NARODA«

NAJČENESNI IZDATOK

Beseda 50 par. davek posebej

MARELICE La

debele, hruške, ali — kg 3,25 — 4.— franko voznina

posljiha v košarah po 45 kg

G. Drechsler, Tuzla. 2146

Makulturni papir

preda

uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knaflijeva ulica šte. 9

NAJBOLJŠA RADIJSKA REVILJA

NAŠ VAL

SPORNI evropski radijski postaj na vseh valovih, roman, novela, modni pregled, novice in radijskega sveta, glasbeni smotki, nagradni anketi.

UPRAVA: Ljubljana, Knaflijeva ulica 9.
Mesečna naročnina samo 12.— dinarjev.

Kaj je z državno trošarino na elektriko?

Ta trošarina je v zelo tesni zvezi z elektrifikacijo, a električni tok je postal že ljudska dobrina

Ljubljana 5. julija
Zadnje čase je zopet v razpravi državna trošarina na sladkor, finančni minister je obljubil znižanje te trošarine, česar so se razveselili konzumenti pa tudi producenti in trgovci. Finančni minister je pa že prej-
šnje čase tudi obljubil znižanje državne trošarine na električni tok. Zdaj že del časa nihče več ne govori o tej trošarini in bilo bi prav ponoviti zahtevo po odpravi te trošarine ali vsaj po znižanju zlasti zdaj, ko je v razpravi uredba o elektrifikaciji. Pomisliti je treba, da je v zelo tesni zvezi z elektrifikacijo ter njenim pospeševanjem državna trošarina na električni tok. Povsem stvarno je bilo ugotovljeno, da državna trošarina (kakor seveda tudi druge davčne obremenitve, n. pr. banovinski in občinska trošarina) zelo ovira elektrifikacijo, ker je zaradi nje tok znatno dražji. Končno pa bi moralo tudi pri nas povsod prodreti spoznanje, da je električni tok življenska potreba, ki jo je treba uvesti v isto vrsto n. pr. s sladkorjem. Nihče ne bo tajil, da je znižanje trošarine na sladkor neobhodno potrebno in v splošnem interesu — tudi za državo samo — prav tako je pa nujno potrebno vsaj znižati trošarino na električni tok, saj uporaba elektrike ni luksuz.

Državna trošarina na električni tok je bila uvedena z zakonom o izpremenbah in dopolnitvah zakona o državni trošarini avgusta 1. 1932. Določena je bila na tok za razsvetljavo 70 par na kWh, za pogon pa 5 do 10 par. Samo po sebi se razume, da je podražitev električne energije s trošarino znatno vplivala na porabo toka, zlasti se v času splošnega gospodarskega zastojanja. V zvezi s tem je zastala tudi elektrifikacija naše države. Elektrifikacija je v mnogih pokrajinah države šele v začetnem razvoju. Nekatera industrijska podjetja zaradi dragega električnega toka uporabljajo za obrat druga pogonska sredstva, a mnoga

podjetja, ki bi se odločila za uporabo električne energije, so prisiljena uporabljati mnogo dražja pogonska sredstva, ker elektrifikacija še ni dosegla mnogih krajev. Tako drag električni tok v resnici zavira vse gospodarsko življenje posredno in tudi neposredno.

Električni tok je bil pred uvedbo državne trošarine po 2,50 do 6,50 din za kWh za razsvetljavo in po 0,5 do 2 din za pogon v naši banovini. Elektrifikacija je v Sloveniji najbolj napredovala in električni tok je postal v resnici že tudi ljudska dobrina. Za elektrifikacijo so naši kraji žrtvovali izredno mnogo. Električni tok so začeli uporabljati tudi že v mnogih zapuščenih vaseh. Samo po sebi se razume, da smo si obetali od elektrifikacije lep splošen gospodarski napredek. Toda ta naravni razvoj, ki je toliko obetala, je nenadoma začela občutno ovirati državna trošarina na električni tok. Prav tedaj, ko so bili mnogi kraji najbolj potrebni podpore za elektrifikacijo, se je moral električni tok še podražiti. Lahko si mislimo, kako je podražitev vplivala tedaj, ko so se povsod oglašale zahteve po pocenitvi. Zaradi državne trošarine se je električni tok podražil od 12 do 30%, a podražitvo je pa približno toliko tudi nazadovale poraba. Tok za pogon se je podražil za 5 do 10%. Poraba se je tudi v tem primeru zmanjšala v istem razmerju s podražitvijo. Državna trošarina na električni tok je še tem občutnejša, ker je tok že obdavčen posredno z državno trošarino na žarnice. To se pravi, da je tok za razsvetljavo zatrošarinjen dvakrat. Upoštevati moramo še, da je državna trošarina škodljiva tudi zaradi tega, ker se je zaradi pobiranja trošarine povečala rešaja elektrarnskih podjetij, in sicer celo za 10%. Razumljivo je, da takšna obremenitev ne more koristiti razvoju ter izpopolnitvi elektrifikacije, saj so mnoga elektrarnaška podjetja zadolžena zaradi velikih investicij. Pri

tem ne smemo pozabiti, da je uvedba državne trošarine na elektriko zelo obremenila tudi državni upravni aparat ter je zaradi tega dvomljivo, če ima država res takšne dohodke od trošarine, kakor so nekateri pričakovali in če ima sploh kakšno. To dokazuje že cela vrsta pojasnjevalnih odredb in navodil finančne uprave, tičečih se trošarine na električni tok.

Uporaba električnega toka v industriji, obrti, gospodinjstvu kmetijstvu itd. je tako različna, da je zakonodajalec ne more za-
peti spoznatni njenega razvoja. Trošarinski predpisi tudi v mnogih primerih ovirajo, če ne sploh onemogočajo uporabo električne energije, ker je treba za eno in isto instalacijo montirati po več števec.

Tako je prišlo do tega, da električna energija ni več mayske konkurenca pogonska sila in da so ji začeli občutno konkurirati druga pogonska sredstva, n. pr. olje, nafta, plin itd. — sredstva, ki jih uvažamo iz inozemstva.

Vsi ti razlogi dovolj govore za odpravo državne trošarine na elektriko. Naj omenimo še, da je zaradi trošarine na elektriko najbolj prizadeta Slovenija kot pokrajina, ki porabi največ električnega toka v državi. Tako plačujemo poseben davek samo zato, ker živimo v naprednejši gospodarski pokrajini, kakor da je poraba električnega toka luksuz. Uvedba državne trošarine je vplivala zelo slabo tudi zaradi tega, ker so po zgledu države začele elektriko obdavčevati še banovine in občine. Država bi naj povsem odpravila trošarino na elektriko že zato, ker je uvedena trošarina na žarnice, banovinski in občinski trošarino pa bi naj prepovedala. Ko je že izšlo toliko uredb, bi bila še potrebna uredba o cenah električne energije, uredba, ki bi zakonito priznala, da je električna energija življenska potreba. To bi seveda tudi pomenilo uvedbo kaznovanja za navijanje cen.

lastno streho, se bo seveda še bolj razvila. Zdaj je stisnjena v 4 učne sobe, ki seveda ne odgovarjajo šolsko zdravstvenim predpisom.

Vstopnina na akademiji in darila raznih šol naklonjenih činiteljev bodo omogočila, da bodo pohiteli v prvi polovici julija maturantje naše meštanske šole na večdnevno potovanje na Jadran. Tako si bo mla-

dina razširila svoje duševno obzorje in tudi od blizu spoznala Jugoslavijo, o kateri je zdaj čula v učnih urah.

K lepim prireditvam ob priliki prve mature, ko se je naš zavod razširil v popolno meštansko šolo z obrtno industrijsko smerjo, je treba čestitati i učnemu osebju i učencem in učenkam.

Začetek počitnic v Ljubljani

Teško je reči, ali je še katero letovišče med počitnicami tako zaspano kakor Ljubljana

Ljubljana, 5. julija

Kdor je bil te dni v Ljubljani na cesti, je lahko spregledal, da pri nas ni nobenih prometnih problemov; mesto je čez noč tamrlo, nenadno se je začela letoviška sezona. Zdaj res ni treba več anket o ureditvi prometa, tudi ne glede na tujski promet. Sicer nekateri proglašajo tudi Ljubljano za letoviško mesto, a težko je reči, da je še katero letovišče med počitnicami bolj zapuščeno in zaspano. Pri tem se človek najbolj čudi, kam so tako nenadno izginili meščani. Ljubljana vendar šteje okrog 80 tisoč prebivalcev, ki jih pa ne srečujemo več na ulicah, ne v parkih in tudi v kopalniških jih ni posebno mnogo. Ti čudni pojavi se ponavljajo v Ljubljani leto za letom, ko je konec šolskega leta.

Zdi se, kakor da tudi odrasli meščani samo čakajo na konec šole ter se potuhnjejo potem z mladino vred za nekaj mesecev. Na ulicah zavladala sumljiv mir, ki ga moti samo tramvaj, a vozi navadno prazen. Šele zvečer, ko se začne solnce skrivati za Rožnikom, ulice nekoliko ožive. Ne meščani se ne solnijo posebno radi, moda praznjenja na solcu pri nas ni tako razširjena kakor bi kdo mislil. Čim se začne pri nas počitnice, se začne sezona solčenja za spuščenimi zastori. To je resnica o naših meščanih in naj nam nihče ne pripoveduje, da so preživeli Ljubljanci počitnice v kopalniških in ob rekah. Če bi se kopala vsaj

tretjina našega prebivalstva, bi morali imeti najmanj še tri »ilirije« in dve Savi.

V resnici mnogo naših meščanov podpira ter pospešuje tako zvani tujski promet ob nedeljah in praznikih skoraj po vsej našli letoviški deželi. Toda nedeljski izletniki so kasta zase in čeprav jih je mnogo, vendar nimajo odločujoče večine med Ljubljanci. Nedeljsko izletništvo pa ima tudi vsak mesec začetek in konec sezone. Zato bi pretiravali, če bi rekli, da so večeraj skoraj vsi meščani zapustili mesto, ker je bilo tako prazno.

Da, nič drugega se ni zgodilo, začela so je le ljubljanska letoviška sezona. Začelo so se šolske počitnice in z njimi tudi počitnice skrbnih očetov, ki so prav tako silno trpeli zaradi šolskih nalog. V tem pogledu je Ljubljana v resnici letoviško mesto, da med počitnicami v nji vse počiva. Večraj so se začele počitnice tudi v lokalnih, prazni kinematografi in celo gostilne na periferiji. Število ljubljanskega prebivalstva je čez noč upadlo najmanj za polovico. Začelo so se počitnice, čeprav ni odinil »povivat« iz Ljubljane skoraj noben meščan. Da bi bile popolne, bi moralo vsaj nekaj časa počivati tudi časpisje, ki edino te dni moti blažen mir z raznimi strahotami. Njegova najhujševna naloga bi bila le usvajati ljudi, čeprav smo v Ljubljani zdaj še posebno zaspani brez uspavalnih sredstev.

Ljubezenska zgodba iz pasjih dni

Medijske toplice ozdravijo telesne in menda tudi srčne bolečine

Ispod Trojan, ob koncu junija

Letos so se po krivdi vremenarja zakasnilo celo ljubezenske senzacije, ki jih ima sicer v zakupu kipeči maj, operani, blagoslovjeni in kajpak tudi dno pekla preleteli mesec, ki ima na vesti tudi marsikoliko mlado življenje. Po stari tradiciji, ki je pa poves drugih dandanes niti nebelke sile ne spoštujejo, je bil maj mo-
ker in ni razpostavil vabljivih kulis v obliki smetotih in senčnih potov in kotičkov s klopčami, očarujočih sončnih zahodov in sentimentalnih lun, kratko in malo, ta mesec ni izpolnil pričakovanj, ki so ta, ko nujno potrebni rekviziti mladim in starim, ki takrat z nepopisnim nemirom hitijo po svetu kot kresnice, ki si iščejo druga. Zato pa nikarte misliti, da se da natura ogojčati. Zdaj ko sem in tja sonce že kar po naše zagreje in ko vesla dobrodušna na luna po gladkem nebu, ki je povezano na »gotovo dejstvo«, to dejstvo je namreč narava, ki se je kljub dežju držala terminov, se ovila v zelenje, cvetela, spala semenje. Zdaj je tja do pravih pasjih dni še nekaj dni, ki jih bo treba temeljito izkoristiti.

Pod Trojanami se razprostira tina, zaspana dolina s medijskimi toplicami, belimi hiščami v bregovih kot nalašč za kak doživljaj. To pot nastopa kot glavni junak mlad, pravkar menda k vojakom potrjeni mladenič ali mladeček, kakor hočete. To se pravi, da ima okrog 21 let, ki z njimi ni vedel kaj pametnega početi. Pač, kajpak, zagledal se je v 15 let staro dekletce in zdaj se zgodba samota in naznana, tragičen konec. Ljudje so hudomušni in vedo o tej stvari dve varianti. Torej prva: Z ljubeznijo ni bilo nič. Ona je bila trjomežna. Kdo bi si mislil od takega otroka, kaj? Je bila pač trda kakor kamen ter se je zgodilo ubogemu fantu kakor prelepo poje narodna pesem — srce je ranjeno, moglo bo umreti. Pazite, — moglo, ne moralo. Tam po dolini se vije hitri potok Medija. Tolmuni med vrhami, pripravi so ti prostori, kjer je že nekako svrtaeno proti peku. Izbral si je enega bli, za pota, po katerem se bodo vračali vsi, dešani iz cerkve, in če bo imel srečo, bo videl njegovo utopljeno truplo tudi njegova brezsrčna deklica. Se je napol alekel in štrbunknil v tolmun, zamišal in čakal, da bo utonil. Nikarte misliti, da je tolmun bil globok meter ali več, ampak včasih tudi manj. Utoneš v žlici vode. Je pač z nosom in usti pil, dokler se zares ni onesvestil. Medtem se je v cerkvi končala maša in po poti se je vračal mladeničev stric, s katerim sta, kakor trdi druga varianta, imela nekakšno odprto računo. Glej ga šmenta, si je del, ko je zagledal sorodnika v vodi! Brž je, boste rekli, skočil v tolmun in rešil nesrečnega. Naki! Skrbno je očital v vas in čeprav je srečal znanca, ni ni.

kože naprosil za pomoč, temveč je postal nekaj svojega zaupnika in mu po dolgi ceremoniji povedal kako in kaj. Šele tedaj sta tekla nazaj in izvikla fanta na suho. Nista imela dosti truda, da sta ga s umetnim dihanjem spravila na ta prestani svet.

Zdaj se ljudje sprašujejo, to navado imajo, bodisi iz resničnega občutja ali pa ško. doželjnosti, kdo se je pri tej zgodbi prav za prav omečal. Ali neumiljena deklica ali stric? Na koncu te storije smo celo v zadregi, če je bila po sredi zgodbe ljubezen ali kaj drugega. Sicer pa rajši ostanimo pri poslednjem, saj smo že rekli, da je dolina, nad katero čuva tudi vsemogotni stric iz višjih sfer, kot nalašč ustvarjena za zgodbe te vrste, ki pa ni treba, da bi vse potekale kot opisana. S hribčka vsa blagoslovila mična cerkva, blagoslovila s polnim umevanjem, odpusta, ker pravi sam božji nauk, odpusti, če hočeš, da bo tudi tedi odpuščeno. Zato brez strahu in mimo tega: če vam je prevroče, se okopljite v medijskih toplicah, ki zdravijo telesne bolečine in upajmo, tudi srčne rane.

Koliko tehta vonj cvetlic?

Vsi duhteči deli rastlin izdihavajo vonj. Njegovo količino spoznamo po hitrosti, s katero se premika prašek na gladini živega srebra od središča, ki širi okrog sebe vonj. Tudi cvetlice, ki so dozdnevno brez vonja ali listi lahko s svojim gnetnim izdihavanjem počasi razprše prašek. Poskusi učenjaka Devauxa so zanimivi tudi zato, ker lahko na podlagi njih izračuna, mo težo izdihavanja vonja cvetlic, zadržanega v monomolekularni plastici določeno površino, če poznamo monomolekularno težo in gostoto snovi.

Tako je redno ročno ovi, ki daje prijeten vonj rožam, zmes amov s monomolekularno težo 120 do 200, njegova gostota pa znaša približno 0,9. Pri nekem poskusu je pokrila plastica vonja iz petih rožnih listov težkih skupaj 0,46 gramov v 10 minutah površino 30 kv. cm. Koliko je tehta-
la? Iz klasičnih več ali manj kompliciranih računov je razvidno, da je bilo na površini 1 kv. cm osredotočenih 600 tisočink miligrama rožnega olja. Zato lahko rečemo, da izdihava vsak gram rožnega cveta v 24 urah 1 do 2 miligrama rožnega vonja (olja). Jasmin širi svoj vonj še potratneje. Vsak gram kronskih listov daje dnevno 10 miligramov vonja. To pomeni, da izgube kronski listki dnevno stotinko svoje teže, ko izdihavajo vonjave.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

bratom in družabnikom... Sklep vam bo pa sporočen še popoldne.

Evelyna se je globoko oddahnila, ko je stopila na ulico. Svet se ji je zdal zdaj drugačen, svetlejši. Malo solnce se je bilo prebilo skozi meglo. Dva funta tedensko! Prej je zapravlja več v enem dnevu... Toda zdaj je bila to za njo velika sreča.

Gospa Williamsova, gospodinja ji je čestitala k uspehu, ji viliila nekaj šilingov in jo poslala, da bi se počitno navedla. Ob imenitnem rožbeaufu je razmišljala, kdaj se je zadnjič do siteda navedla. Gotovo je bilo že več mesecev tega... In ko si je potem prižgala cigareto, je imela občutek resnične sreče.

Vse popoldne je preživela v mrzličnem pričakovanju, kdaj pride pismo. Mrščilo se je, ko je potikal pismo, ki je eks-presnim pismom. Počasi ga je odprla, vedela je, kaj stoji v njem, da mora nastopiti službo jutri ali v ponedeljek. Potem je pa čitala:

Razumeti morate, da se ravnamo v personalnih vprašanjih tudi po socialnih vidikih. Ne dvomimo o Vaših sposobnostih in volji do dela, navzlic temu smo pa sklenili sprejeti v službo deklo, ki je v resnični bedi. Gotovo se ne boste zaradi tega jezili na nas, niti na njo. Z odličnim spoštovanjem Warner & Warner,

Italijanski glasbeni krogi o naši operi

Vse tržaške kritike se najpohvalneje izražajo o našem opernem ansamblu

Ljubljana, 5. julija

Ljubljanska opera ni žela v Trstu samo uspeha pred slovenskim občinstvom, nego tudi pred vso za umetnost navdušenjo publiko, ki ji je dala za odlično izvedbo popolno priznanje. Tako se tudi vse tržaške kritike najpohvalneje izražajo o našem ansamblu, o solistih, orkestru, zboru in baletu.

O Musorgskega operi »Boris Godunov« beremo v najstrožji tržaški kritiki v »Piccolu«, da je to opera veličastne muzikalne karakteristike, močnega, globokega dramatičnega dejanja, ki zahteva od izvajalcev, tako orkestra kot solistov in zbor, največje sposobnosti, ki so jih gosti v vsem razvili. Predvsem omenja kritik veliko uravnovešenost in harmonijo moči, tako v veselih in ljudskih slikah, kakor v intimnih slikah, ki je dala vsej operi ne samo močno in racionalno povezanost duha, nego tudi učinkovito sugestijo v dramatičnem in muzikalnem oziru. Že pri prvih pevskih prizorih je pokazal ansambel veliko znanje in disciplinirano izvedbenost, ter sigurnost umetnikov. Orkestralni ansambel se je izkazal že pri prvih akordih, ter sta se občutljivost in neumorna disciplina dirigenta M. Poliča ujemala in stopnjevala z elegantno povezanostjo glasbil od slike do slike. Orkester je bil, čeprav po številu ne največji, razgiban in originalen v zvokih in barvi in se je tako pod taktirko maestra Poliča držal strogo in uravnovešeno z odrom.

»Vloga dana zboru«, nadaljuje kritik, »je v Borisu največje važnosti in se pod raznimi vidiki celo lahko smatra zbor kot nosilca glavne vloge. Večraj zvečer je zbor lj. opere sicer omejen po številu, toda živ in svež po kakovosti glasov in z izvedbenostjo v petju častno izvršil svojo nalogo. bodisi v sliki kronanj, kakor v koralu in v snežni sliki. Posebno v koralu je pokazal zbor karakterističen stil v predstavljanju glavnih skupin, z naglasovanjem in izgovorjavo, to v forth in pianu.

O g. Primožiču, interpretorju naslovne partije pravi, da je bil »slezeban umetnik, ki zna osvoboditi in prenesti karakter in motiv osebe, bodisi ko izraža očetovalo ljubezen, bodisi ko zrohni z brezsrčno krutostjo in vladajočo gesto, kakor nazadnje, ko prenaša omračena uma strašansko bol. Baritonist Primožič je pokazal tudi zremo pevsko sposobnost, čist in močnega nagovora. — Nas pa le žalosti ono, kar se je dogodilo pred zaveso. — Nadalje pravi pisec, da je »g. Betetto kot Pimen izkušen umetnik sigurnih možnosti, ki je žel veliko

priznanje v sliki pripovedovanja«. Kritik pohvali tudi vse nosilce ostalih vlog, predvsem g. Francja in go. Kogejvo in izraža zadovoljstvo tudi nad ostalimi.

Omenim naj še, da je tudi naš balet žel prodoren uspeh z efektno in harmonično izvajanim baletom v ljubavni sceni Dimitrija in Marine.

Tudi »Prodana nevesta« je žela v kritiki istotako kot »Boris« popolno in še večje priznanje. Naj navedem mnenje lista »Polopolo die Trieste«, ki je nad izvedbo sila zadovoljen.

O operi sami pravi, da je prišla publika, da »živja njeno očarljivost, njeno sladko melanholijo, ljubkost in veselo svežost te muzike, tako tipično narodne, bogato melodične iznajdljivosti, čudežne arhitektonske konstrukcije partiture«. Nadaljuje o izvedbi: »Še bolj kot v Borisu so imeli gostje tu priliko, da se popolnoma uveljavijo. Kakor pred dvema leti je bila tudi večerajšnja predstava najodličnejše izvajana. To, kar sedaj omenjamo velja tudi za večerajšnjo predstavo: skupnos uravnovešena in homogena v posameznostih kot v celoti, disciplinirana fuzija in postavila zaklada te opere samo v pravo obveljavno, nego je tudi pokazala lepo znanje vseh izvajalcev, začeni z dirigentom g. Neffatom, ki je znal poživiti gorečo duhovitost in pomladansko svežost partiture in bil obenem siguren vodnik godbenikom in pevce.

Tudi o pevcih se izraža kritik tega lista izredno laskavo: »V glavni vlogi je ga. Ksenija Vidali razkrila predvsem svoj mehki nežni glas, čisto izgovorjavo, nežnost v petju in v kretanjah, sposobnosti za katera je bila deležna priznanja na odprti sceni in po dejanjih pred zastorom. — Odličan umetnik je basist Betetto, ki je postal groteskno figuro Kecalca z brilantnim humorističnim duhom, držeč se zmerno komične linije, brez pristiljenosti. — V vlogi Janka se je imel tenor g. Jean Franci ponovno priliko uveljaviti s svojim čistim glasom in gorečnostjo svojega petja. — Tenorist g. Rus je podal z odličnim uspehom Vaška, poslušalci se svojega dopadljivega glasu in naravne živahnosti kretanj, katere so učinkovale sila komično. — Odlični so tudi vsi nosilci manjših vlog.

Tudi ne smemo pozabiti na balet, ki je prožno in z živahno, svežo razgibanostjo, popolno harmonijo, s solisti ge. Remžgarjevo, Moharjevo in gg. Golovinom in Čarnanom na čelu izvajal silovitosti pestrne narodne in cirkuške plesne in bil deležen od kritičnega, toplega priznanja.

H. Peel:

Od jutra do večera

Evelyna se je prebudila pred sedmo jutraj in ni ji bilo dano, da bi počasi in prijetno prijadrala iz sna v resničnost. Močno in nenadoma jo je prevzelo spoznanje, da ima samo še en šiling in da je dolžna gospe Williamsovi že za pet dni najemnino za sobo. Potem ji je pa šinila v glavo misel, da nima vzroka obupavati, saj je vendar večraj dobila pismen poziv od tvrde Warner & Warner, naj se pride danes ob enajstih predstav. V zadnjem tednu je napisala nad sto ponudb na oglase in poština ji je pomagala potrošiti zadnji denar. Toda niti enega odgovora ni bilo, prav tako kakor v prejšnjih tednih. Toda zdaj je čutila, da to pot mora imeti srečo. Vedela je, da je Warner & Warner stara in usledna turška londonske City. Ko pride tja, bo rešena vseh skrbi.

Pogledala je na uro. Časa dovolj, poleži lahko še eno uro in razmišlja o bodočnosti. Nikoli Evelyna ni pomislila, da bosta kdaj pomenila za njo pojma zagotovljena streha nad glavo in zagotovljena hrana. Morala se je nasmejniti, ko se je spomnila dni, prebitih v Cannesu, v Deauvillu.

Neaplju ali na Siciliji. Ta smehljaj je bil nekoliko otožen. Toda od tistega časa je minilo več let in marsikaj se je izpremenilo. Umrl ji je bil oče in njegovo podjetje je propadlo. Morala je zapustiti rodbinsko stanovanje. Potem se je preselila v opremljeno sobo, v temno podstrešno sobico, kjer ni bilo niti peti in zadnje dni je morala celo gladovati. V takih razmerah naha človek hrepeneti po morskih kopališčih in potovanju. Želi si samo kos kruha in malo toplote.

Ponudbo tvrdki Warner & Warner je pisala z enako utrjeno brezupnostjo kakor vse druge. Toda od trenutka, ko je vrgla pismo v nabiralnik je vedela, da to pot pride odgovor.

Evelyna se je še enkrat pretegnila, potem je pa vstala. Morala se je požuriti z oblačenjem, kajti v mansardi je bilo zelo hladno. Se sreča, da ni podlegla izkušnja-
vi, da bi zastavila svoj lepi kostum. Zdaj je bila tega vesela. V njem je bila podobna pravi dami, dami, ki ima samo en šiling v žepu. Porabila je ostanek kolinske vode in barvila za ustne. V ogledalu je videla kako je bleda — zanimivo bleda od nezanimive lakote.

Ko je odbila ura devet, je odšla na ulico. Udala se je krulčemu želodcu in

popila v baru skodelico tople kave ter pojedla dva kolačka. Lahko bi ji postalo slabo kakor večraj, tretjega kolačka si ni več privoščila. In ko je poravnala račun so ji ostale še štiri penze. Potem je odšla peš do svojega cilja. Toda prišla je še pre-
zgodaj. Dvakrat je šla okrog vsega bloka hiš, kar jo je veljalo en penny, ki ga je dala beraču. Drugi penny je pa podarila dekcu v dvigalu, ki jo je odpeljal v četrto nadstropje.

V predstobi so ji povedali, da je mister Warner senior doma in da jo bo takoj sprejel. Čakala je nekaj minut in zaslišala odločne pogovora dveh svojih bodočih tovarišic.

Mister Warner jo je sprejel zelo pri-
jazno. Evelyna je takoj pomislila: To je gentlemen. Ni govoril z njo kot delodajalec z bodočo uslužbenko. Prosil jo je celo oproščenja, da jo je pustil nekaj minut čakati. Dejal je pa, da je bil prav kar po trgovskih opravkih v Parizu in da ima zdaj polne roke dela.

Evelyna je globoko vzdihnila. Zopet enkrat bo lahko pokramljala o Parizu. Zadnje tedne se je mogla zabavati samo s svojo priprto gospodinjino in ni mogla premagati izkušnje.

— Kaj je novega v Pichou? je vprašala smeje.

Mister Warner jo je presenečeno pogledal in odgovoril:

— Tam je še vedno zelo dobro. Njegovi jeditni listi so še vedno tako znameniti kakor prej. Ali ste že kdaj bili tam?

Evelyna je prikimala.

— Seveda, celo zelo pogosto. In mislim, da je v Evropi samo ena restavrac, ki bi jo lahko primerjali s pariškimi Pichou: Rossini v Neaplju. Na vsej Riveri nisem našla nikjer nič boljšega.

Warner ji je pritrdil:

— Vaši sodbi se moram pokloniti. Restavracija Rossini je res sijajna.

Potem je prekinil to temo in prešel na pravi namen njunega pogovora:

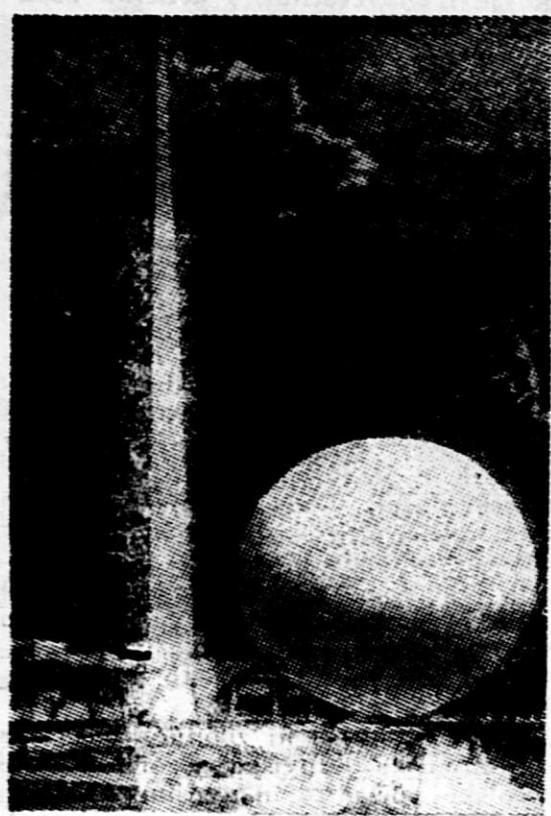
— Potrebujemo pomožno tajnico, ji je po-
jasnjeval. Gospa Reacova je nekoliko preobložena z delom, zato potrebujemo pomožno moč. Plačati ne moremo mnogo. Mislim sem na dva funta tedensko.

— To nič ne de, se je požurila Evelyna z zagotovilom, kajti spoznala je, da mora sprejeti vse pogoje, saj je imela v demarici samo še dva penze.

— Za pogoje sploh ne gre, je ponovila s poudarkom. Delo je pri vas zanimivo in to je zame odlično.

Mister Warner se je prijazno smehljaj:

O tem se moram pomeniti še s svojim



Trylon, središče svetovne razstave v New Yorku

Kdor si hoče ogledati ruski paviljon na svetovni razstavi v New Yorku, mora priti že jutri na razstavišče, kajti po-
sneje je v paviljonu ves čas velika gneča
tako, da si človek le težko ogleda mnoge
zanimivosti v njem. Dva vzroka sta, da se
posetniki tako zanimajo za ruski paviljon.
Prvi je v splošnem zanimanju za Rusijo,
drugi pa v svojstvenem značaju paviljona
samega. Kakor na zadnji svetovni razstavi

v Parizu, je tudi v New Yorku Rusija
zgradila paviljon, ki po svoji originalno-
sti, mogočni zasnovi in umetniškem okusu
visoko prekaša vse druge paviljone. Zato
ni čuda, da vzbuja tudi na tako ogromni
razstavi kakor je newyorška splošno po-
zornost.

Ruski paviljon je med vsemi najboljši-
kovit, najrazkošnejši. Stroški so znašali
okrog 2.000.000 dolarjev. V njem razstavi-
ljni predmeti so zavarovani za 4.000.000
dolarjev. Da je žrtvovala Rusija toliko za
svoj paviljon na newyorški razstavi, se
mora Amerika zahvaliti predsedniku raz-
stave Groveru Whalenu. Ko se je le ta
prepričal, da smatrajo evropske države
razstavo v New Yorku za drugovrstno in
da nameravajo zgraditi na njej skromne
paviljone, se je premeteni Whalen obrnil
na Rusijo in ji svetloval, naj zgradi na raz-
stavišču veličasten paviljon, da se bodo
moralne druge države skriti pred njo, in
to se je tudi zgodilo.

Potem je služil ruski načrt za merilo
drugim državam, ki so takoj zvišale kre-
dite za svoje paviljone na svetovni raz-
stavi. Tako so tudi druge države na raz-
stavi dostojno zastopane. Toda niti Wha-
len sam ni pričakoval, da bo zgradila Ru-
sija tako mogočen paviljon. Poslopje je
trajnega značaja, kar naspram pogojem
razstavnega odbora, ki zahteva, da se pa-
viljoni tujih držav po razstavi porušijo.
Razstveni odbor je skušal prepovesti Ru-
sijo, da bi v tem pogledu odstopila od pr-
votnega načrta. Toda Moskva je odgovor-
ila, da se Rusija sploh ne bo udeležila
razstave, če ji ne dovolijo zgraditi in opre-
miti paviljona tako, kakor sama hoče in
kakor zahteva njen prestol.

In tako so pripeljale ladje v Ameriko
okrog 800 ton najlepšega marmorja iz
Rusije. Ko bo razstava končana, bo ruski

paviljon porušen in marmor prepeljan na-
zaj v Rusijo, kjer bo postavljen paviljon
kot javni muzej. Zanje časa se je jela
ameriška javnost zanimati za sovjetski
paviljon, ker so nekateri organizacije iz-
javile, da bodo ta paviljon bojkotirale, da
bi s tem kaznovali Whalena, ki je katoli-
čan, ker je Rusom dovolil, da so kipu de-
lavca na vrhu visokega stolpa v integrir-
nem desničnem potnem velikem razsvetle-
nem zvezdu podobno svedenju na stolpu
Kremlja v Moskvi. Ta stolp s kipom de-
lavca na vrhu visoko presega vse druge
stavbe na razstavišču razen Trylona, ki
pa ima samo konico, na kateri stoji deča
luč.

Naknadno je bil pa dograjen stolp za
padala, ki je nekoliko višji od ruskega pa-
viljona. Lastnik stolpa je na vrhu raso-
besil ameriško zastavo, ki je nekaj čev-
ljev višja od rdeče zvezde v desnici ruske-
ga delavca. V ruškem paviljonu viditi živ-
ljenje in zabave ruskih delavcev, potniš-
ške hišice, razkošno podzemno železnico,
zgrajeno z marmorja, zemljevid Rusije,
sestaljen izpetrega marmorja in drago-
gih kamnov tako umetniško in spretno, da
so označena na njem vsa gorovja, reke in
planote, velika mesta so označena s ru-
bini, manjša pa s prstnimi demanti in
drugimi dragulji.

Vse, kar je v ruškem paviljonu, je iz-
redno zanimivo. Najveličastnejši je pa 30
čevljev visoki smutek palače sovjetov, ki
bo zgrajena vsa iz belega marmorja in bo
največje poslopje na svetu. Posetniki sve-
tovne razstave se posebno zanimajo za ta
osmutek in okrog njega je vedno toliko ra-
dovednežev, da se je težko prebrati skozi
mnogoč. S svojim paviljonom in vsem,
kar je v njem, je Rusija pokazala svojo
veličino, pa tudi uspehe svojega dela.

Ile skleni serijo ovir v posodo, kjer naj se
izmenjuje v takotinu. V posodi pritisk na-
glo znižamo s pomočjo zaklopke v obliki
pikčalk. To omogoča novo izločanje toplot-
ne energije, a čimer pospešimo ohlajeva-
nje. Zvok pikčalk lahko reguliramo z
glasbenimi viličami in tako izpremenimo
večji del toplotne energije v akustično
energijo.

PROFESORSKA
Gospod profesor je šel po Aleksandrovci
cesti, se ustavil pred stražnikom in ga
vprašal:
— Prosim, kje je Celovška cesta?
— Druga levo.
Gospod profesor je zadovoljen pokimal in
dejal:
— Dobro, sedite!

Čateške toplice pri Brežicah vabijo

Najbolj vroči radioaktivni vrelec dravske banovine,
ki ga je l. 1854 odkril pater Edvard Zagorec



Brežice, 3. julija
V bujnem zelenju ob skrajnih obronkih
Gorjanec leži v prijazni dolini ¼ ure
od Brežic znano termalno kopališče in
zdravilišče Čateške toplice. Majsko sveže
zelenje, ki obdaja ta mični kraj, je pre-
pleteno s čudovitimi šopki cvetočega gr-
movja in ni čuda, če je ta kraj najbolj
vabljiv za Brežičane, ki si ob vsakem pro-
stem času iščejo razvedrila na izprehodih
ob Savi v Čateških toplicah. Ob nedeljah in
praznikih pa srečujemo na teh izprehodih
kolone letoviščarjev iz raznih krajev, naj-
več iz Zagreba, ki se ne morejo naučiti
prirodnih krašok okolice teh toplic in osta-
lih krajev širše brežiške okolice.

Čateške toplice so oddaljene od železni-
ške postaje okoli 4 km in so na razpolago
letoviščarjem in bolnikom številni izvoški
z vozovi in avtomobili. Od idilične vasi
Čatež, ki se bohotno dviga nad mirno Kr-
ko, ki izliva svoje zelene valove v deročo
Savo, so toplice oddaljene za streljaj. Že
od nekdaj so Čateške toplice zelo priljubl-
jena izletna točka za izletnike iz bivše
Kranjske, štajerske in hrvaške, zlasti iz
Zagreba, saj leže na meji imenovanih po-
krajnih, v zatiaľ ob Savi.

Obiskovalcem Čateških toplic se nudijo
krasni izleti tako na št. Vd nad Čatežem
in Stojdrago, odkoder je diven razgled za
vse strani. Zanimivi so nadalje obiski sta-
roslavnih gradov v Brežicah z znamenito
viteško dvorano, Mokrice s celico, kjer je
bil zaprt vodja kmečkih upornikov Matija
Gubec. Turnski grad v Leskovcu, trapi-
stovski grad nad Rajhenburgom in dr. Le-
toviščarji-kopalci imajo nadalje lepo pri-
loži za kopanje v Krki malo višje od mo-
stu, ki veže Savo in Krko, v Horvatičevem
simpatičnem in idiličnem kopališču ter ma-
lo nižje od tega mostu v Uršičevem kopa-
lišču.

Podnebje brežiške okolice s toplicami je
izredno milo, da je po znanstveni zemlje-
pisni ugotovitvi istoterno s podnebjem v
Gorici. Padavine so zmerno in poletja ve-
dra ter prekrasna.

Zanimiva je zgodovina in razvoj naših
toplic. Pater brežiškega franciskanskega
samostana Edvard Zagorec (umrl 1866) je
leta 1854 mimogrede opazil iz zemlje dvi-
gačo se paro. Pri preiskovanju vzroka je
našel toplo vodo, v kateri je kopal svojo
bolo nogo. Od takrat je večkrat uporab-
ljal ta izvirek in si povsem izlečil bolezen.
Obvestil je o svoji najdbi v bližini sta-
nujoče kmetje, ki so na tem mestu izko-
pali večjo jamo in se kopali v topli vodi,
ki se je tam nabirala. Ker se je izkazala
voda kot zdravilna, je bilo sčasoma postavo-
ljen nekaj baite kasneje pa kabine s
prostimi banjami. Bolniki se je prihla-
jalo vedno več in tako se je ustanovilo
malo primitivno kopališče.

Danes so Čateške toplice že zelo lepo ure-
jene in zgrajene. a uprava ima v načrtu
za letošnje in prihodnje leto več bistvenih
in moderniziranih izboljšav. Zdraviliški
dom, ki nam ga kaže slika, ima 34 sob in
62 ležišč. ljudski dom na drugi strani pa
14 sob in 63 ležišč. Pred leti je uprava to-
polic nabavila najmodernejši električni hla-
dilnik, tako, da je gostu na razpolago v

sezoni, v priznani dobri kuhinji, najbolj-
ših in najraznovrstnejših jedil. Seveda pa
ne primanjkuje v točilnici najboljšega cvič-
ka iz vinskih goric brežiške okolice in dru-
gih alkoholnih in brezalkoholnih pijač. S
1. majem so bile letos otvorene toplice in
bo trajala sezona vse do 30. septembra.
Zal le, da je bilo do predzadnjega toliko
padavin in neurij tako, da je bilo znatno
manj gostov kakor običajno. Vendar pa
upamo, da bo sedaj, ko je nastopilo tako
lepo vreme, obiskalo Brežice in Čateške
toplice mnogo gostov, ki nas bodo s pri-
jetnim spominom zapuščali in se pogoste-
je prihajali, mi jih bomo pa prisrčno spre-
jeli.

Vrelec Čateških toplic ima izredno vi-
soko temperaturo 59° C in je najbolj vroč
v dravski banovini. Zanimivo pa je, da se
temperatura vrele dvigne vsako leto za
2° C. tako, da bo čez par let že silno vroč.
Z dokazanimi uspehi se zdravi v teh to-
plicah: revmatične bolezni, išias, neuritide,
atrofije, kronični ekzemi, kronične žens-
ke bolezni, visok krvni pritisk in dr. Vre-
lec deluje izredno živahno in osvežujoče na
živčni sistem in krvni obtok. Največji uč-
inek pa je treba pripisovati visoki radio-
aktivnosti vrele, ki znaša 648 Machejev-
vih enot in je torej neprimerno večja od
vseh v tuzemstvu znanih term. Skozi raz-
širjene kožne luknjice prodira v človeško
telo radiomancija, ki posebno bodrilno
vpliva na živčevje in ves človeški organi-
zmi ter ga navaja k intenzivnejšemu de-
lovanju. Pri kopanju se pazi na izredno
snago in higieno. Po vsakem kopanju se
banje razkužujejo in polnijo s termalno
vodo poljubne temperature, kar je zelo
važno, ker je znano, da stoječa radioakti-
vna voda na zraku znatno in hitro izgublja
svojo radioaktivnost. Za več let višji zdrav-
niški prakso v toplicah znani brežiški
zdravnik g. dr. Peček Josip.

Bilzu zdraviliškega doma je dalje stu-
denc s pitno vodo, ki jo pa tudi uspešno
uporabljajo za zdravljenje bolezni želodca,
žolčnika, jeter in dr.

Vsako leto dobi v Čateških toplicah ve-
liko število bolnikov popolno zdravje in to
tako, ki so imeli priliko zdraviti se pri naj-
boljših zdravnikih-specialistih in na zna-
hnikih klinikah.

Radioprogram

Petek, 7. julija
12.00: Naše veselje (plošče). — 12.45:
Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20:
Opoldanski koncert Radijskega orkestra.
— 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi,
poročila. — 19.30: O vzgoji plezalnega na-
raščaja (g. Tartet Karel). — 19.40: Nae.
ura. — 20.00: Čajkovski: Uvertura 1812
(godba grenadir, garde, plošče). — 20.10:
Ženska ura: Žena v službi državne obram-
be (g. Pavla Hočevar). — 20.30: Koncert
opernih arij. Sodeluje gđ. Ada Auerberg.
Radjski orkester, dir. D. M. Šijanec.
22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Ang-
ške plošče. Konec ob 23. uri.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Milijonska odškod- nina za oko

Znani francoski filmski igralec Henry
Garat, ljubljeneč pariških midnetk, je obr-
nil nedavno nase pozornost vse Francije s
senzacionalnim procesom. Šlo je za od-
škodnino v znesku 2.800.000 frankov. Ka-
rat je tožil kasino v Bagnoles de l'Orne,
ki je najelo znanega advokata de Moro
Jafferi in s tem se je senzacija procesa
še povečala.

Garat je prišel nekoč v bagnolsko ka-
sino po dobro prebravljeno večerjo in seveda
ni slutil, da ga čaka tam nesreča. Komaj
je sedel za igralno mizo in jel igrati, ga
je croupier po nesrečnem naključju sunil
v desno oko. Vsi so se temu smejali in
Garat je mislil, da ne bo nič hudega. Toda
oko je jelo pešati in sčasoma je Garat
nanj oslepel. Bil je ves obupan, toda kot
dobri igralec je znal slepoto na eno oko
prikriti. Čeprav na eno oko slep, je še več-
krat nastopil v filmih in nihče ni opazil,
da vidi samo na eno oko. In če bi se Garat
ne bil odločil s tem sam pred javnost bi
morda še zdaj nihče ne vedel, da ima samo
eno oko.

Garat je pa tožil Kasino in privedel s
seboj toliko priči, ki so bile tam usodnega
večera ter zbral toliko dokazov, da mu je
sodišče prisodilo vso zahtevano odškodni-
no v znesku 2.800.000 frankov. Sodna do-
voda je bila med obravnavo polna Garato-
vih čustil, ki so mu navdušeno ploskale,
ko je nastopil s svojim dobro pripravlje-
nim obrambnim govorom.

Če se mož izneveri ženi

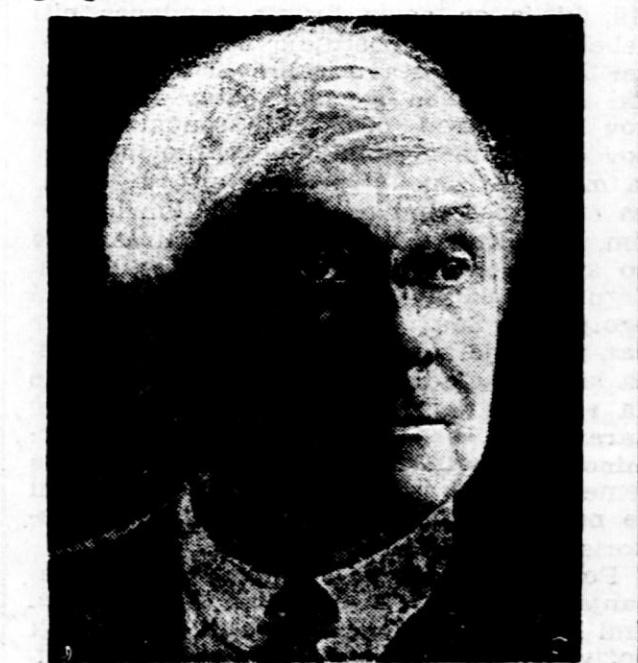
Motorizirana policijska straža je usta-
vila na cesti v New Yorku Franka Burn-
sa, ki je na vso moč dirjal na svojem
motoskloku s priklopi. Ko ga je poveljnik
straže opozoril na kršitev cestno policijs-
kih predpisov, je Burns pokazal na damo
v priklopi, češ da je njegova žena in da
pričakuje radostnega dogodka. Dejal je, da
jo mora pravočasno pripeljati v bolnico v
Seattle. Poveljnik policijske straže je to
razumel in Burns je dal celo dva straž-
nika na motosklokih, da bi ga spremljala
in poskrbela, da bi prišla bodoča mlada
mamica čimprej strokovnjakom v roke.

Ko so pripeli pred porodnišnico, sta
Burns in njegova spremljevalka izstopila
ter odšla v bolnico. Policista sta se že
hotela odpeljati, ko je naenkrat sinila ene-
mu v glavo misel, da tu ni vse v redu.
Policista sta se previdno vrnili v ugotov-
ila, da gleda mlada žena skozi okno. Od-
šla sta v pisarno porodnišnice in tam se
je izkazalo, da mlada žena sploh ne pri-
čakuje poroda in da ni Burnsova žena.
Burns, ki je oženjen se bo moral zagovar-
jati pred sodiščem ne samo zaradi kršenja
cestno policijskih predpisov, temveč tudi

zaradi zavajanja uradnih organov. Ko je
njegova žena zvedela, kaj je počel, je za-
htevala ločitve zakona.

Maeterlinck o smrti

Pesnik — mislec M. Maeterlinck se vra-
ča v svojih knjigah esejev opetovano k
vprašanju smrti, neumrljivosti, pri-
stojnosti mrtvih med živimi itd. Zlasti zbirke član-
kov in aforizmov »Smrt«, »Neznani gozde-
«Stezi« v gorah, »Velika tajna«, »Veliki
zakon« in »Senca kril« so polni razgla-
ljanj o smrti. Zdelaj prinaša Svetovna
knjižnica prevod dela »Pred velikim mol-
kom«, iz katerega povzemamo nekaj afor-
izmov. Iz njih spoznamo naziranje 72let-
nega pesnika.



Nad mrtvimi, ki so nam bili dragi, bi
moral ponavljati isto, kar je govorilo
rimsko ljudstvo ob pogrebu Marca Aure-
lija. »Ne objokujte ga, častite ga.« Vsak
pokojnik, ki smo ga globoko ljubili, nam
postane resničen bog. Vsi imamo v sebi
isto število mrtvih. Kar nas razlikuje, ni
število, temveč vrednost mrtvih. Če bi člo-
vek ne umrl, kaj bi hotel početi celo več-
nost? Kje bi želel biti? Ali bi pričakoval
kaj novega? In če bi ničesar več ne prič-
akoval, ali bi prav za prav še živel? Kaj
naj si človek želi? Na to vprašanje se
nihče ni mogel dati zadovoljivega ali vsaj
pametnega odgovora. Telo, kakor je bilo
že tisočkrat rečeno, je svetlika. Kadar se
svetlika razbije ali izgori plamen ugas-
ne. Kam gre? V kaj se izpremeni? O tem
ničesar ne vemo. Toda bil je tu. Tisto ne-
ga, človek je morda večno, pa naj gre za
plamen ali za dušo. To je vse, kar lahko
zanesljivo trdimo. Ni mrtvih pravi Tytosh
v »Modri ptici«. Ni mrtvih, ker so vsi
mrtvi živi in ker so vsi živi mrtvi. Živi
žive v mrtvih in mrtvi v živih in sicer
duhovno in gmotno. Med njimi je samo
časovna razlika nekotnih dni in eni ka-
kor drugi so neumrljivi. Umreti pomeni

nehati živeti, živeti pa pomeni nehati
umirati. To sta dva nauka, ki ju lahko
medsebojno zamenjamo.

Prva letala

V znanstvenem muzeju v South Kensing-
tonu v Angliji so bila razstavljena nedavno
letala iz l. 1909 do 1917. Na razstavi je bil
med drugimi zgodovinski Wrightov dvo-
krilnik iz leta 1903 in Wickers Vinvev bom-
bnik, na katerem sta priletela sir John
Alcock in sir Arthur Whitten Brown Atlant-
ski ocean. Na razstavi je bil tudi Bleriotov
enokrilnik, eno najstarejših letal istega ti-
pa, s katerim je pred 30 leti — 25. julija
1909 — Bleriot preletel Rokavski preliv.
Od Bleriota je kupil to letalo francoski
letalec Leon Molon, ki se je z njim ude-
ležil prvega angleškega letalskega mitin-
ga v oktobru 1909 v Doncasteru in dosegel
na njem svetovni rekord.

Drugo Bleriotovo letalo, razstavljeno v
South Kensingtonu, je bilo izdelano za tek-
mo za Gordon Bennetov pokal l. 1911.
Takrat je dosegel Bleriotov preizkuševal-
ni pilot Alfred Leblanc na njem hitrost 130
km na uro. To letalo je še vedno sposobno
za letenje in njegov lastnik je z njim
nedavno še letel. Mr. Nash, ki je posodil
vedno letal iz svoje letalske zbirke, je po-
slal na razstavo tudi dvojce letal iz svetov-
ne vojne, eno angleško, drugo pa nemško.
Kako malo teh letal se je ohranilo do na-
ših dni, kaže okolnost, da se ve izmed
5490 angleških letal Camel sedaj samo še
približno za 5.

Godba pomaga kemikom

Kos mesa se razseže v dva dela, ki ju
položimo v dve enaki kovinski skatlici in
ju hermetično zapremo. Toplotni pogoj
obeh skatlic je enak. Je da izpostavimo
eno četrt ure vplivu harmonike. Čez tri
ali štiri dni skatlici odpremo. Godbi iz-
postavljeno meso je povsem sveže, docim
je meso v drugi skatlici deloma že pokvar-
jeno.

Ta način konzerviranja mesa je odkril
neki nemški kemik, ki sklepa z tega, da
po godbi povzročeni tresljaji preprečijo de-
lovanje bakterij. Nekaj resnice je na tem.
Zanesljivo vemo, da imajo ultrasonorni
valovi antibiotične lastnosti, to se pravi da
zatirajo življenje. Kar se nam zdaj danes
komično, lahko postane jutri bežna prak-
sa in ledenice nam bodo nadomestila gla-
bila. Tako bi združili koristno s prijetnim,
zlasti če bi konzervirali s pomočjo radia.

Ameriški inženir Chester W. Rice pr-
spešuje izboljšanje vodika, kisika, lu-
sika in zraka v letalstvu s slišanjem Ti-
plni postanejo tekoči s tem da izločijo
svojo toplotno energijo, kar se zgodi pod
priskom 210 kg na kv. cm ali pa tako,
da jih ohlajamo z ledom ali da naenkrat
zmanjšamo pritisk. Stlačen plin se nape-

Florence Riddellova:

62

Nevarna ljubezen

— Da, poskusiti hočem.
— V letalu gospe Blaisove? Z njo?
— V njenem letalu — toda sama.
Vanda je dvignila glavo in se zvonko zasmejala.
— Ne, sama ne, je vzkliznila. Mar mislite, da
bom dovolila, da bi poleteli sami. Z vamim pojem.
Fenella se je zdrnila. Odgovorila je, da to ni
mogoče. Pojasnjevala je, odločno je odklonila to,
potem je pa minilo nekaj minut — in še vedno
je govorila, še vedno ji je pojasnjevala, odklanjala
in se prepirala z Vando. Vanda se je pa samo zma-
goslavno nasmejala. Nobena pojasnila, nobeni raz-
logi je niso mogli pripraviti do tega, da bi prekli-
cala svoj sklep. Izjavljala je, da ne bo dovolila,
da bi odletela Fenella sama. Trdila je, da pojde
za njo kakor pes, da se obesi na njeno letalo, pa
naj se zgodi karkoli. To je izjavila Fenella jasno in
odločno.

Nobena ženska ne sme sama siliti v tako veliko
nevarnost, je zatrijevala. Delili si ga bova in če
bova imeli le malo sreče, se nama bo z združenimi
močmi to posrečilo. Vanda je vstala in od razbur-
jenja ji je kri zalila obraz.

— Oh, kaj ne razumete, kako hrepenim po
tem? Leteti k njemu? In zopet videti ga? On mor-
da pripada vam, morda vas ljubi bolj kakor mene.
Toda, to zame ni važno. Za ljubosumnost zdaj ni
časa. Z združenimi močmi morava poskusiti reši-
ti ga.

— Upanja, da bi prišli do njega je kaj malo.
Morda bova prej ob mrtvi, je dejala Fenella.

— Kaj za to, je vzkliznila Vanda, ognjevit.
Smrt me itak čaka, če ostanem tu. Poskusiti hočem
rešiti ga, pa čeprav bi morala pri tem umreti.
Fenella se je končno udala. Zdal je bila že sama
skoraj prepričana, da bo pametneje, če vzame na
tako nevarno pot s seboj še Vando. Dvema se bo
morda posrečilo, kar bi se ne posrečilo nji sami.
Če hoče Dereka rešiti, ne sme prezreti nobene
možnosti. Vanda bi lahko oblekla Margaretin le-
talski kostum. Fenella se je pri tej misli nekam
trpko nasmejala. Kaj neki poreče Margareta, ko
se vrne in izve, da si je Fenella prisvojila njeno
imetje. Fenella bo poskrbela, da Margareta pri-
tem ne bo trpela nobene škode. Naj se zgodi kar-
koli, vse ji bo poplačano.

— Zdal pa morava brž k počitku, je dejala Fe-
nella končno. Na pot kreneva zgodaj jutraj in
zato morava biti telesno in duševno spočiti.
In tako sta v eni sobi zaspali dve ženi. obe pri-
pravljene tvegati svoje življenje zavoljo enega
moža. Katera izmed njih je bolj ljubila Dereka
Ellisona? Vsaka je bila prepričana, da ga bolj
ljubi ona. Eni je prinašala ta misel vso letno dru-
gi pa huđe očitke in globoko žalost.

XIII.

ARABSKO MESTO
Vandi se je zdelo, da bo motor letala brnel več-
no. Njegova bobneča pesem jo je usnavala, po-
vsed okrog nje se je razprostiral temnomodri
ocean, neskončno nebo, ocean, na katerem ni bilo
ladij, le tu pa tam so pluli po njem drobni oblaki.
Globoko doli pod njo se je razprostiralo drugo

morje — blesteče belo morje — peščena pustinja.

Kako dolgo že letim? je pomislila. Toda bila
je preveč začnana, da bi mogla dvigniti roko in
ogledati na svojo zapestno uro. Sumniti in bu-
žiti zrakal neprestano brnenje motorja, neskon-
čna modrina nad njo in vedno neskončno beli pe-
sek pod njo — vse to ji je vzeelo vse možnosti gi-
banja in celo misli so ji zastale. Sprva se ji je zde-
lo to prijetno, toda zdaj je misel več utrujale te
dolge ure, ko je morala neprestano sama sedeti
in sedeti in ki njihove enoličnosti ni motilo nič
drugega, nego kratko padanje letala, kadar je za-
šlo v zračni tok.

Glava ji je zaspala omahnila. Morda je zares
zaspala. Ko je pomisle o tem razmišljala, ni ve-
dela povsem jasno ali je bila zaspala ali pa se
je samo pogreznila v praznino brez misli. Vedela
ni nič drugega, nego da je čas hitro tekli in naenkrat
je začutila, da letalo ne leti več tako enakomerno
kakor prej. Zdelo se ji je, da letalo pada in se
dviga — potem pa zopet pada. Kar se je nagnilo
na stran in se zopet izravnilo. Pa se vendar ni
kaj zgodilo? Sloka letalkina ramena so bila vzrav-
njana. Letalo se je znova nagnilo na stran. Vanda
je začutila, kako jo je spreletel mrz. Tudi bobneče
brnenje motorja se je bilo že izpremenilo. Motor
ni več pel tako enakomerno kakor prej. Resnično
letalo se spušta. Kaj neki se je zgodilo? Toda ne,
v naslednjem trenutku se bo gotovo zopet dvig-
nilo. Mora se obvladati, zbrati morda vse svoje du-
ševne sile, letalke ne sme ogovoriti, po nepotrebn-
nem bi jo motila. Fenella Grayeva potrebuje v
teh trenutkih vso svojo previdnost in hladnokrv-
nost. Toda kaj neki počenja?

Vanda je samo mimogrede ošinila s pogledom
krajino pod seboj, ozrla se je po nji le za hip, ko
se je letalo zopet nagnilo na stran. Daleč naokrog
se je razprostirala pustinja in le na enem kraju
je bila zarezana v njo črna lisa, kjer je bila obde-
lana zemlja sredi treh nizkih peščenih gričev. Od
tej črne lise je bilo mesto v pustini, eno onih ču-
dovitih skrivnostnih mest, ki stoje že dolga sto-
letja za utrdami iz gline. To je bilo veliko me-
sto, čigar jabolka na zvonikih in vitki minareti so
se lesketali v solncu, lesk vode in proge datljevih
palm so pa pričale o njegovem bogastvu.

Toda kaj za boga namerava ta Fenella? Vanda
ben Gamma je nervozno razmišljala o tem, saj ni
videla razen tega mesta v neskončni pusti pustini
nič drugega. Nikjer ni videla ničesar, kar bi bilo
podobno trdnjavi. Zakaj se torej spuščata na tla?
Spuščata se proti arabskemu mestu v krajini, o
kateri ne moreta dvomiti, da je sovražna vsem
Evropcem.

Vanda ben Gamma je zaklicala skozi zvočnik,
toda odgovora ni bilo. Fenella tisti hip menda ni
misli na nič drugega, nego na svoje letalo. Le-
talo se je dvignilo za kakih sto čevljev, potem je
za zopet padlo in se jelo spuščati počevno navzdol
počas sicer, toda to pot je povsem jasno in tako
se je z vsakim trenutkom bolj približevalo mestu
v puščavi, utrjenemu z glinastimi nasipi. Slednjič
so se njegova kolesa dotaknila peska. Še nekaj
trenutkov je letalo poskakovalo po tleh, potem se
je pa ustavilo na kraju oaze, prav ko so pridrevli
prebivalci mesta med strašnim krikom in vikom
skozi njegova vrata.